gezin en werk.

Artikel 7.2 Specifieke uitkering aan gemeenten door Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

1. Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties verstrekt aan gemeenten een specifieke uitkering ter bekostiging van verleende kwijtschelding en restitutie op grond van artikel 26a van de Invorderingswet 1990 van verschuldigde gemeentelijke belastingen als bedoeld in Hoofdstuk XV, paragrafen 2 en 3, van de Gemeentewet alsmede belastingen waarvan de heffing krachtens andere wetten door de gemeente geschiedt

2. Bij regeling van Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties worden regels gesteld over de specifieke uitkering, bedoeld in het eerste lid.

Artikel 7.3 Specifieke uitkering aan gemeenten door Minister van Sociale zaken en Werkgelegenheid

1. Onze Minister van Sociale zaken en Werkgelegenheid verstrekt aan gemeenten een specifieke uitkering ter bekostiging van de door het college van burgemeester en wethouders verleende kwijtschelding en restitutie op grond van artikel 3.1.8.

2. Bij regeling van Onze Minister van Sociale zaken en Werkgelegenheid worden regels gesteld over de specifieke uitkering, bedoeld in het eerste lid.

Hoofdstuk 8 Wijzigingen Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen en andere wetten

Artikel 8.1 Wijzigingen van de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen

De Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 49c wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt "persoonlijke betalingsregeling" vervangen door "persoonlijke betalingsregeling of het weigeren van een buitengerechtelijke schuldregeling".

2. In het tweede lid wordt "persoonlijke betalingsregeling is toegekend" vervangen door "persoonlijke betalingsregeling is toegekend of een buitengerechtelijke schuldregeling is geweigerd".

3. Het vijfde lid komt te luiden:

5. Op een vóór 1 januari 2024 aan de Belastingdienst/Toeslagen gedaan verzoek van de belanghebbende die recht heeft op de O/GS-tegemoetkoming kan een aanvullende O/GS-tegemoetkoming voor de werkelijke schade worden toegekend indien die belanghebbende aannemelijk maakt dat, en in welke mate, de door hem werkelijk geleden schade als gevolg van de onbillijkheden van overwegende aard, bedoeld in het eerste lid, hoger is dan de O/GS-tegemoetkoming. Bij het bepalen van de werkelijke schade komen alleen in de gegeven omstandigheden redelijke gemaakte kosten voor vergoeding in aanmerking.

4. Er worden drie leden toegevoegd, luidende:

6. Indien de eerste beschikking tot toekenning van een O/GS-tegemoetkoming na 1 juli 2023 onherroepelijk vast komt te staan, kan de belanghebbende nog tot zes maanden na de datum waarop die beschikking onherroepelijk vast komt te staan bij de Belastingdienst/Toeslagen een verzoek om een aanvullende O/GS-tegemoetkoming voor de werkelijke schade indienen.

7. De Belastingdienst/Toeslagen besluit op een verzoek als bedoeld in het eerste of vijfde lid, binnen een termijn van zes maanden na ontvangst van het verzoek. Deze termijn kan eenmaal met maximaal zes maanden worden verlengd.

8. De O/GS-tegemoetkoming en de aanvullende O/GS-tegemoetkoming voor de werkelijke schade blijven achterwege voor zover op andere wijze in een vergoeding of tegemoetkoming ter zake is of wordt voorzien.

B

Artikel 49d komt te luiden:

1. Alleen ten aanzien van de voorbereiding van een beschikking als bedoeld in dit hoofdstuk wordt een verzoek tot toepassing van een of meer van de artikelen 49, 49b en 49c, eerste lid, tenzij uit het verzoek het tegendeel blijkt of het verzoek betrekking heeft op compensatie voor de werkelijke schade, geacht te zijn gericht op de toepassing van al deze artikelen.

2. Indien een verzoek tot toepassing van artikel 49, 49b of 49c, eerste lid, wordt gevolgd door een verzoek tot toepassing van een van de andere genoemde artikelen, wordt de beslistermijn inzake laatstgenoemd verzoek verkort met het reeds verstreken deel van de voor eerstgenoemd verzoek geldende beslistermijn. De aldus resterende beslistermijn bedraagt minimaal de beslistermijn van artikel 4:13 van de Algemene wet bestuursrecht.

3. Het tweede lid is niet van toepassing op een verzoek tot toepassing van artikel 49 voor zover dit verzoek betrekking heeft op aanvullende compensatie voor de werkelijke schade.

C

Na **artikel 49d** wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 49da. Regeling incidentele noodvoorziening kinderopvangtoeslag

1. De Belastingdienst/Toeslagen kan een incidentele noodvoorziening uitkeren aan de belanghebbende die zich in een acute financiële noodsituatie bevindt waardoor hij noodzakelijke uitgaven niet kan doen, indien:

a. aannemelijk is dat de acute financiële noodsituatie het gevolg is van:

1°. institutionele vooringenomenheid van de Belastingdienst/Toeslagen die voor 23 oktober 2019 heeft plaatsgevonden bij de uitvoering van de kinderopvangtoeslag;

2°. de hardheid van de toepassing die voor 23 oktober 2019 bij de uitvoering van de kinderopvangtoeslag werd gegeven aan het wettelijke systeem die heeft geleid tot een terugvordering in enig berekeningsjaar van ten minste € 1.500; of

3°. het niet toekennen van een persoonlijke betalingsregeling of het weigeren van een buitengerechtelijke schuldregeling vanwege de onterechte kwalificatie van opzet of grove schuld van hemzelf of zijn partner ten aanzien van het ontstaan van de terugvordering van de kinderopvangtoeslag;;
b. hij een verzoek heeft gedaan om een hardheidstegemoetkoming als bedoeld in artikel 49, eerste lid, een compensatie als bedoeld in artikel 49b, een O/GS-tegemoetkoming als bedoeld in artikel 49c, eerste lid of een andere herstelmaatregel in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslag; en

c. de Belastingdienst/Toeslagen de hardheidstegemoetkoming, compensatie, O/GS-tegemoetkoming of herstelmaatregel, of een eerste betaling hiervan, niet op korte termijn aan hem kan toekennen.

2. Een andere herstelmaatregel als bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, is:

a. het verlagen of op nihil vaststellen van een terug te vorderen bedrag kinderopvangtoeslag in bijzondere omstandigheden vanwege de onevenredigheid van de nadelige gevolgen van een

beschikking tot vaststelling of tot terugvordering kinderopvangtoeslag in verhouding tot de met deze beschikking te dienen doelen;

b. het vaststellen van het recht op kinderopvangtoeslag naar rato van het bedrag van de kosten van kinderopvang waarvan aannemelijk is dat het tijdig is betaald;

c. herziening van een op 23 oktober 2019 onherroepelijk vaststaande beschikking tot terugvordering kinderopvangtoeslag, in bijzondere omstandigheden vanwege de onevenredigheid van de nadelige gevolgen van deze beschikking in verhouding tot de met de beschikking te dienen doelen; of

d. herziening van een op 23 oktober 2019 onherroepelijk vaststaande beschikking tot toekenning kinderopvangtoeslag waarbij het recht op kinderopvangtoeslag wordt vastgesteld naar rato van het bedrag van de kosten van kinderopvang waarvan aannemelijk is dat het tijdig is betaald.

3. In afwijking van het tweede lid is geen sprake van een andere herstelmaatregel als bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, indien:

a. een verlaging, vaststelling op nihil, naar rato vaststelling of herziening als bedoeld in het tweede lid betrekking heeft op een berekeningsjaar waarin minder dan € 1.500 aan kinderopvangtoeslag is teruggevorderd of het recht op kinderopvangtoeslag met minder dan € 1.500 is verlaagd; of

b. een verlaging, vaststelling op nihil, naar rato vaststelling of herziening als bedoeld in het tweede lid van toepassing is op een beschikking met een oorspronkelijke dagtekening van na 22 oktober 2019.

4. Een belanghebbende komt niet in aanmerking voor een incidentele noodvoorziening, indien aan hem op grond van dit artikel al een incidentele noodvoorziening is toegekend.

D

In **artikel 49d**, vierde lid, wordt "al een incidentele noodvoorziening is toegekend" vervangen door "of artikel 49j al een incidentele noodvoorziening is of wordt toegekend".

E

Na **artikel 49k** wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 49k. Regeling incidentele noodvoorziening huurtoeslag, zorgtoeslag of kindgebonden budget

1. De Belastingdienst/Toeslagen kan een incidentele noodvoorziening toekennen aan een aanvrager van een huurtoeslag, zorgtoeslag of kindgebonden budget die zich in een acute financiële noodsituatie bevindt waardoor hij noodzakelijke uitgaven niet kan doen, indien:

a. aannemelijk is dat de acute financiële noodsituatie mogelijk een gevolg is van:

1°. institutionele vooringenomenheid van de Belastingdienst/Toeslagen die voor 23 oktober 2019 heeft plaatsgevonden bij de uitvoering van de huurtoeslag, zorgtoeslag of het kindgebonden budget; of

2°. het niet toekennen van een persoonlijke betalingsregeling of het weigeren van een buitengerechtelijke schuldregeling vanwege de onterechte kwalificatie van opzet of grove schuld van hemzelf of zijn partner ten aanzien van het ontstaan van de terugvordering van de huurtoeslag, zorgtoeslag of het kindgebonden budget; en

b. hij zich kenbaar heeft gemaakt bij de Belastingdienst/Toeslagen als iemand die mogelijk aanspraak maakt op een tegemoetkoming als gevolg van een situatie als bedoeld in onderdeel a, onder 1° of 2°.

2. Een aanvrager als bedoeld in het eerste lid, komt niet in aanmerking voor een incidentele noodvoorziening, indien:

a. aan hem op grond van dit artikel of artikel 49da al een incidentele noodvoorziening is of wordt toegekend;

b. hij geen recht heeft op de huurtoeslag, zorgtoeslag of het kindgebonden budget en hij dit wist of redelijkerwijze behoorde te weten.

Artikel 8.2 Vervallen van artikelen Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen

De artikelen 49 tot en met 49e ... 49g, 49k van de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen vervallen.

N.B. andere artikelen van hoofdstuk 5 van de Awir worden in art. 8.2 vermeld, als duidelijk is met ingang van welke datum zij vervallen.

Artikel 8.3 Wijzigingen van de Algemene wet bestuursrecht

De Algemene wet bestuursrecht wordt als volgt gewijzigd:

A

Bijlage 2 wordt als volgt gewijzigd:

1. In **artikel 9** wordt in de alfabetische rangschikking ingevoegd:

Wet hersteloperatie toeslagen: Artikelen 3.1.6, 3.1.7, 3.1.8, 3.1.10 met uitzondering van kwijtschelding die ziet op vorderingen die verband houden met de inning van de eigen bijdrage als bedoeld in artikel 2.1.4b van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, en artikel 3.1.11.

2. In **artikel 10** wordt in de alfabetische rangschikking ingevoegd:

Wet hersteloperatie toeslagen: Artikel 3.1.10 voor zover kwijtschelding ziet op vorderingen die verband houden met de inning van de eigen bijdrage als bedoeld in artikel 2.1.4b van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 en artikel 3.1.12, voor zover kwijtschelding betrekking heeft op vorderingen die verband houden met de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015.

B

In bijlage 3, **artikel 2**, wordt in de alfabetische rangschikking ingevoegd:

Wet hersteloperatie toeslagen: Artikelen 3.1.6, 3.1.7, 3.1.8, 3.1.10 met uitzondering van kwijtschelding die ziet op vorderingen die verband houden met de inning van de eigen bijdrage als bedoeld in artikel 3.2.5 van de Wet langdurige zorg, en artikel 3.1.12 voor zover kwijtschelding betrekking heeft op vorderingen die verband houden met de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015.

Artikel 8.4 Wijzingen van Wet hersteloperatie toeslagen

De Wet hersteloperatie toeslagen wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 2.1.8 vervalt.

B

Artikel 2.4.3 vervalt.

C

In artikel 3.1.1, eerste lid, wordt "In afwijking van artikel 31bis van de Algemene wet

inkomensafhankelijke regelingen scheldt de Belastingdienst/Toeslagen" vervangen door "De Belastingdienst/Toeslagen scheldt".

D

De artikelen 3.1.6 tot met 3.1.9 vervallen.

E

De artikelen 3.1.10 tot en met 3.1.12 vervallen.

Artikel 8.5 Wijziging Wet hardheidsaanpassing Awir

Artikel II van de Wet hardheidsaanpassing Awir komt als volgt te luiden:

Artikel II

Indien een belanghebbende voorafgaand aan de inwerkingtredingsdatum, bedoeld in artikel III, een verzoek heeft gedaan dat inhoudelijk overeenkomt met een verzoek als bedoeld in artikel 49, tweede lid, van de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen, zoals dat luidde op 25 januari 2021, wordt dit verzoek na die inwerkingtredingsdatum geacht een verzoek te zijn als bedoeld in artikel 49, tweede lid, van die wet, zoals dat luidde op 25 januari 2021, en wordt dit verzoek voor de toepassing van artikel 49, negende lid, van die wet, zoals dat luidde op 25 januari 2021, geacht te zijn ontvangen op die inwerkingtredingsdatum.

Hoofdstuk 9 Overgangsrecht

Artikel 9.1

Op een beschikking die is gebaseerd op artikel 49g van de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen en op 26 januari 2021 nog niet onherroepelijk vaststond, blijft artikel 49g van de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen, zoals dat luidde onmiddellijk voor 26 januari 2021, van toepassing.

P.M. Overgangsrecht voor de artikelen 3.1.6 tot en met 3.1.9 die per 1 januari 2024 vervallen.

N.B. hoofdstuk 9 wordt zo nodig nog verder aangevuld.

Hoofdstuk 10 Slotbepalingen

Artikel 10.1 Inwerkingtreding

De wet treedt in werking met ingang van <tijdstip waarop de wet in werking treedt>, met dien verstand dat:

a. artikel 8.1, onderdeel F, terug werkt tot en met 7 juli 2020;

b. artikel 8.1, onderdelen B en D, terug werkt tot en met 2 oktober 2020;

c. artikel 8.1, onderdelen A en C, terug werkt tot en met 4 december 2020;

d. artikel 8.1, onderdeel E, terug werkt tot en met 16 december 2020;

e. artikel 7.1 terug werkt tot en met 1 januari 2021;

f. de artikelen 2.1.1 tot en met 2.1.8, 5.1, 5.2, 6.1, met betrekking tot aanvragen als bedoeld in artikel 2.1.1, vierde lid, juncto eerste lid, aanhef en onderdelen a, onder 2°, en b, en met

betrekking tot aanvragen als bedoeld in 2.1.5, zevende lid, 2.4.3, 8.2, 8.5 en 9.1 terug werken tot en met 26 januari 2021;

g. de artikelen 3.1.10 tot en met 3.1.12 terug werken tot en met 1 juni 2021;

h. de artikelen 3.1.1, 3.1.3 tot en met 3.1.5, 3.1.13, 4.2.1 en 4.2.2 terug werken tot en met 2 juni 2021;

i. de artikelen 3.1.6 tot en met 3.1.9, 7.2, 7.3 en 8.3 terug werken tot en met 1 juli 2021;

j. de artikelen 4.1.1 tot en met 4.1.3 terug werken tot en met 28 oktober 2021;

k. artikel 8.4, onderdeel C, in werking treedt met ingang van 1 januari 2024;

l. artikel 8.4, onderdeel A, in werking treedt met ingang van 1 januari 2025 of op een bij koninklijk besluit te bepalen eerder tijdstip;

m. artikel 8.4, onderdeel B, in werking treedt op het tijdstip waarop artikel IV, onderdeel H, van de Wet verbetering uitvoerbaarheid toeslagen in werking treedt;

n. artikel 8.4, onderdeel D, in werking treedt op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Artikel 10.2 Citeertitel

Deze wet wordt aangehaald als: Wet hersteloperatie toeslagen.

N.B. Evaluatiebepaling opnemen?

het helpt beperkte looptijd; dan zou evaluatie wel heel erg snel moeten.

Wetsvoorstel hersteloperatie toeslagen

Memorie van toelichting

Inhoudsopgave

I ALGEMEEN

1 Inleiding

2 Naar één wet hersteloperatie toeslagen

3 Compensatie en tegemoetkoming

4 Kwijtschelding bestuursrechtelijke schulden

5 Overneming en betaling privaatrechtelijke schulden

6 Procedurele bepalingen

7 Inwerkingtreding, terugwerking en overgangsrecht

8 EU-aspecten

9 Budgettaire aspecten

10 Uitvoering

11 Doenvermogen en administratieve lasten

12 Advies en consultatie

13 Artikel 3.1 Comptabiliteitswet

14 Evaluatie

II ARTIKELSGEWIJS

zit veel overlap in

vakt vast in MST

komt er ook een kapx rechtsbescherming?

* zit scheidslijn en voldoende in? onderzoek ten behoeve van VNG
* zit juridische bijstand erin?

eerste toets - IB - CWS?

* punten herijking? driegesprek etc.

Wetsvoorstel hersteloperatie toeslagen

Memorie van toelichting

Inhoudsopgave

I ALGEMEEN

1 Inleiding

2 Naar één wet hersteloperatie toeslagen

3 Compensatie en tegemoetkoming

4 Kwijtschelding bestuursrechtelijke schulden

5 Overneming en betaling privaatrechtelijke schulden

6 Procedurele bepalingen

7 Inwerkingtreding, terugwerking en overgangsrecht

8 EU-aspecten

9 Budgettaire aspecten

10 Uitvoering

11 Doenvermogen en administratieve lasten

12 Advies en consultatie

13 Artikel 3.1 Comptabiliteitswet

14 Evaluatie

II ARTIKELSGEWIJS

I ALGEMEEN

1 Inleiding

Er zijn door toedoen van de overheid veel toeslaggerechtigden in grote problemen terechtgekomen. De Belastingdienst/Toeslagen heeft bij de uitvoering van de kinderopvangtoeslag veel goedwillende toeslaggerechtigden vooringenomen behandeld of ten onrechte opzet of grove schuld verweten. Ook heeft het alles-of-niets-karakter van de regelgeving in de kinderopvangtoeslag en de uitleg die daaraan is gegeven door de Belastingdienst/Toeslagen en de rechtspraak mensen in grote financiële problemen gebracht. De rigide terugvordering en invordering van toeslagen hebben ten onrechte veel mensen in grote problemen gebracht. Het leed dat deze mensen is aangedaan, kan het kabinet helaas niet ongedaan maken. Het kabinet kan wel proberen om alle getroffen toeslaggerechtigden te compenseren en te ondersteunen. Het kabinet stelt voor om alle wetgeving inzake de hersteloperatie toeslagen in het onderhavige wetsvoorstel op te nemen.

niet alleen financieel

2 Naar één wet hersteloperatie toeslagen

2.1 Achtergrond en aanleiding

In de loop van 2019 werd voor het kabinet steeds duidelijker dat er grote problemen waren met de kinderopvangtoeslag. De Staatssecretaris van Financiën schreef de Tweede Kamer op 11 juni 2019 dat er bij de uitvoering van de kinderopvangtoeslag veel niet goed is gegaan.[1] Naar aanleiding van de, op verzoek van het kabinet, opgestelde rapporten van de Adviescommissie uitvoering toeslagen (Adviescommissie) d.d. 14 november 2019 en 12 maart 2020 werd door het kabinet besloten om de toeslagenwetgeving op een aantal punten aan te passen en over te gaan tot compensatie van toeslaggerechtigden die waren getroffen door de hardheid van de wetgeving met betrekking tot de kinderopvangtoeslag[2] en door institutionele vooringenomenheid[3] van de Belastingdienst/Toeslagen.[4] Dit heeft geleid tot de totstandkoming van de Wet hardheidsaanpassing Awir en een aantal zogenoemde goedkeurende beleidsbesluiten.[5] Gaandeweg is de hersteloperatie toeslagen op een aantal belangrijke punten verder aangepast en steeds meer gaan omvatten. De grondslagen waarop dit beleid is gebaseerd zijn op verschillende momenten op verschillende wijze vormgegeven. Dit wordt hierna geïllustreerd door middel van enkele voorbeelden.

Met de Wet hardheidsaanpassing Awir is met ingang van 7 juli 2020 in de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (Awir) een aantal maatregelen getroffen dat ziet op het reguliere toeslagenproces. Zo is daarin geregeld dat bij het vaststellen van een beschikking door de Belastingdienst/Toeslagen de rechtstreeks bij de beschikking betrokken belangen afweegt en dat de voor een belanghebbende nadelige gevolgen van een beschikking niet onevenredig mogen zijn in verhouding tot de met die beschikking te dienen doelen (evenredigheidsbeginsel). Ook is een hardheidsclausule geïntroduceerd. In de Wet hardheidsaanpassing Awir zijn verder in het kader van de hersteloperatie toeslagen verschillende maatregelen getroffen om gedupeerden aanspraak te kunnen laten maken op een compensatie, zoals een hardheidsregeling, compensatieregeling en O/GS-tegemoetkomingsregeling inclusief vangnetbepaling.

---

[1] Brief van de staatssecretaris van Financiën van 11 juni 2019, kenmerk 2019-87053.
[2] In de artikelsgewijze toelichting wordt bij artikel 2.1.1 van dit wetsvoorstel toegelicht wat hieronder wordt verstaan.
[3] In de artikelsgewijze toelichting wordt bij artikel 2.1.1 van dit wetsvoorstel toegelicht wat hieronder wordt verstaan.
[4] Omzien in verwondering, interim-advies Adviescommissie uitvoering toeslagen, 14 november 2019 en Omzien in verwondering 2, eindadvies Adviescommissie uitvoering toeslagen, 12 maart 2020.
[5] Stb. 2020, 227. De beleidsbesluiten worden besproken in onderdeel 2.3.

Omdat het kabinet vond dat sneller en ruimhartiger diende te worden gecompenseerd is door het kabinet in december 2020 besloten om gedupeerde toeslaggerechtigden een forfaitair bedrag van € 30.000 toe te kennen.[6] Om zo spoedig mogelijk te kunnen starten is deze regeling, vooruitlopend op wetgeving, in overleg met de Tweede Kamer gebaseerd op een goedkeurend beleidsbesluit.[7] Het verruimen bestond uit het bieden van de ruimste vorm van compensatie aan ouders die door de hardheid van het stelsel van kinderopvangtoeslag zijn getroffen. Dit is geregeld door in het Besluit uitbreiding Catshuisregeling Kinderopvangtoeslag, met terugwerkende kracht tot 26 januari 2021, goed te keuren dat de vergoeding voor ouders die gedupeerd zijn door de hardheid van het stelsel op dezelfde wijze wordt berekend als de compensatie bij de compensatieregeling.[8] In het genoemde besluit is ook bepaald dat de Belastingdienst en de Belasting/Toeslagen kwijtschelding verleent aan ouders die het forfaitaire bedrag van € 30.000 hebben ontvangen, omdat zij anders dat bedrag zouden moeten aanwenden voor de betaling van openstaande toeslag- of belastingschulden.

In januari 2021 heeft het kabinet besloten om de schulden bij alle publieke schuldeisers kwijt te schelden.[9] In de incidentele suppletoire begroting inzake Herstel Toeslagen is een nieuw artikel in de Awir opgenomen dat met ingang van 12 februari 2021 een moratorium introduceert, zodat vanaf het moment van het betalen van het forfaitaire bedrag van rechtswege een afkoelingsperiode van een jaar geldt.[10] Ook zijn er onder andere beleidsbesluiten gepubliceerd om een compensatie te bieden voor gedupeerden in een wettelijk schuldentraject en buitengerechtelijke schuldregeling, voor het kwijtschelden van belasting- en toeslagschulden en om een compensatie te bieden voor afgeloste publieke schulden.

Het voorgaande heeft tot gevolg dat de regelgeving betreffende de hersteloperatie versnipperd is geraakt, hetgeen ertoe leidt dat inzicht in het totaal van de hersteloperatie toeslagen verloren gaat.[11] Een gedeelte van de maatregelen in het kader van de hersteloperatie is op dit moment immers opgenomen in de Awir en de daarop gebaseerde lagere regelgeving en een deel wordt uitgevoerd op basis van afzonderlijke beleidsbesluiten. Een ander deel is de afgelopen tijd beleidsmatig uitgewerkt, maar nog niet wettelijk geregeld. Deze onderdelen van de hersteloperatie toeslagen zijn zoveel mogelijk opgenomen in het onderhavige wetsvoorstel. Het betreft de aanvullende regelingen die, vanwege de wens daartoe bij zowel de Tweede Kamer als het kabinet, zijn uitgewerkt.[12] Het gaat om de regelingen om gedupeerde ex-partners, kinderen en gedupeerden in de huurtoeslag, zorgtoeslag en het kindgebonden budget een vergoeding te bieden. De Tweede Kamer heeft daarnaast door middel van een motie aangegeven dat het ouders in het buitenland wil helpen.[13] Het kabinet stelt hiertoe in dit wetsvoorstel voor de genoemde gedupeerden aanvullende regelingen voor.

Het kabinet vindt het gezien voorgaande wenselijk om de wetgeving inzake de hersteloperatie toeslagen in één wet onder te brengen. Dit maakt het inzichtelijker waaruit de hersteloperatie toeslagen bestaat, welke gedupeerden aanspraak kunnen maken op een bepaalde regeling en welke gevolgen dit heeft voor de uitvoering.

2.2 Wetgeving die wordt geïntegreerd

Het kabinet heeft tot doel om de wettelijke bepalingen inzake de hersteloperatie toeslagen zoveel mogelijk samen te brengen in het onderhavige wetsvoorstel. Hiertoe worden de wettelijke bepalingen betreffende de hersteloperatie toeslagen die op dit moment nog zijn opgenomen in de Awir met terugwerkende kracht tot en met 26 januari 2021 verplaatst naar dit wetsvoorstel. Dat is

---

[6] Brief kabinet Catshuisregeling
[7] Besluit uitbreiding Catshuisregeling Kinderopvangtoeslag.
[8] Stcrt. 2021, 28304.
[9] Bron
[10] Stb 2021, 118.
[11] De Afdeling advisering van de Raad van State spreekt in zijn eerste advies bij de onderhavige wet van een wirwar aan regelingen, bijlage bij een brief van de Staatssecretaris van Financiën – Toeslagen & Douane d.d. 25 oktober 2021, 2021-214014.
[12] Kamerstukken II 2020/21, 31066, nr. 860; Kamerstukken II 2021/21, 35510, nr. 43; Kamerstukken II 2021/21, 31066, nr. 723.
[13] Kamerstukken II 2020/21, 31066, nr. 838; Kamerstukken II 2021/21, 31066, nr. 830.

de datum waarop belangrijke wijzigingen hebben plaatsgevonden in de hersteloperatie toeslagen, namelijk de introductie van het forfaitaire bedrag van € 30.000 en het toekennen van een ruimhartigere compensatie voor gedupeerden van de hardheid van het stelsel. Ook wordt voorgesteld om de in de Awir opgenomen bepalingen op een aantal punten te wijzigen. Dit betreft met name wijzigingen om te waarborgen dat de essentialia van de herstelregelingen op wetsniveau worden geregeld in plaats van op het niveau van lagere regelgeving en wijzigingen in de opbouw en redactie.

Het voorgaande houdt in dat de belangrijkste bepalingen uit de met ingang van 7 juli 2020 in werking getreden Wet hardheidsaanpassing Awir van de Awir worden verplaatst naar dit wetsvoorstel. Het betreft de compensatieregeling, de O/GS-tegemoetkomingsregeling en een aantal procedurele bepalingen. Tegelijk wordt de compensatieregeling verbreed naar gedupeerden van de hardheid van het stelsel, waardoor de in de Awir opgenomen hardheidsregeling kan vervallen.[14] De compensatieregeling betreft de regeling op basis waarvan aan toeslaggerechtigden bij wie voor 23 oktober 2019 sprake is geweest van institutionele vooringenomenheid een compensatie wordt toegekend. Van institutionele vooringenomenheid is kortweg sprake geweest indien de Belastingdienst/Toeslagen er al bij voorbaat van uitging dat er sprake was van fraude. Dit kon ertoe leiden dat de uitbetaling voorschotten van kinderopvangtoeslag werd stopgezet of dat een geringe tekortkoming kon leiden tot een terugvordering van de kinderopvangtoeslag.[15] De hardheidsregeling betreft de regeling op basis waarvan een toeslaggerechtigde, bij wie de vaststelling van een of meerdere neerwaartse correctiebesluiten het gevolg is geweest van de hardheid van de toepassing van het stelsel, een tegemoetkoming ontvangt. Deze hardheid is bekend komen te staan onder de "alles-of-niets-benadering", waarbij bijvoorbeeld fraude door een derde, een geringe formele tekortkoming of het niet volledig betalen van de kosten van de kinderopvang kon leiden tot een volledige terugvordering van de kinderopvangtoeslag.[16] Op grond van de O/GS-tegemoetkomingsregeling wordt een tegemoetkoming toegekend aan toeslaggerechtigden die geen persoonlijke betalingsregeling hebben gekregen of bij wie een buitengerechtelijke schuldenregeling is geweigerd als hen ten onrechte opzet of grove schuld is verweten ten aanzien van het ontstaan van de terugvordering kinderopvangtoeslag. Ook worden de bepalingen inzake de oudercommissie en de andere commissies, op basis waarvan onder andere de Commissie aanvullende schadevergoeding werkelijke schade is ingesteld, en betreffende het verstrekken van een burgerservicenummer door Belastingdienst/Toeslagen aan gemeenten verplaatst van de Awir naar dit wetsvoorstel. Ten slotte wordt het bij Incidentele suppletoire begroting inzake Herstel Toeslagen met ingang van 12 februari 2021 geïntroduceerde moratorium opgenomen in het onderhavige wetsvoorstel.[17]

Het kabinet beoogt met de integratie van de bepalingen in de Awir naar deze zelfstandige wet, met uitzondering van het laten vervallen van de vangnetbepaling, geen inhoudelijke wijzigingen. Het kabinet is tot de conclusie gekomen dat deze bepaling overbodig is geworden. Met de Wet hardheidsaanpassing Awir is in de Awir een vangnetbepaling geïntroduceerd. Deze vangnetbepaling maakt het mogelijk om in een bijzonder schrijnend geval een bijzondere tegemoetkoming toe te kennen. Indien sprake is van een dergelijk bijzonder schrijnend geval kan in bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen gevallen een bijzondere tegemoetkoming worden toegekend. De voordracht aan de Koning van die algemene maatregel van bestuur wordt niet eerder gedaan dan twee weken nadat het ontwerp aan beide Kamers der Staten-Generaal is overgelegd. Hierbij geldt dat, wanneer ten minste een vijfde van het grondwettelijk aantal leden van een van de Kamers de wens te kennen geeft dat het onderwerp van de algemene maatregel van bestuur bij wet wordt geregeld, een daartoe strekkend voorstel van wet zo spoedig mogelijk wordt ingediend. Van deze vangnetbepaling is geen gebruikgemaakt. Indien sprake is van een bijzonder schrijnend geval waarin een bijzondere tegemoetkoming wordt toegekend dan wordt dit bij voorkeur bij wet in formele zin geregeld. In dit wetsvoorstel om die reden de aanvullende

[14] Zie ook paragraaf 2.3.4, waarin nader wordt ingegaan op het uitbreiden van de compensatieregeling naar situaties waarin het stelsel van de kinderopvangtoeslag te hard uitpakte.
[15] Zie voor een nadere toelichting op het begrip 'institutionele vooringenomenheid' de artikelsgewijze toelichting op artikel 2.1.1.
[16] In de artikelsgewijze toelichting op artikel 2.1.1 wordt nader ingegaan op de situaties waarin sprake was van 'hardheid van het stelsel'.
[17] Wet van 3 maart 2021 tot wijziging van de begrotingsstaat van het Ministerie van Financiën (IXB) voor het jaar 2021 (Incidentele suppletoire begroting inzake Herstel Toeslagen (Stb. 2021, 118).

1912326 01352

regelingen opgenomen. Daarnaast voorziet dit wetsvoorstel in een op de hersteloperatie toegespitste hardheidsclausule die in bijzonder schrijnende gevallen kan worden ingezet. Dit maakt de vangnetbepaling in dit kader overbodig.

2.3 Codificatie beleidsbesluiten

Zoals hiervoor vermeld, is een deel van de maatregelen in het kader van het herstel kinderopvangtoeslag vooruitlopend op wetgeving uitgevoerd op basis van beleidsbesluiten. Het gaat hierbij om maatregelen waarvoor het kabinet het wenselijk vond om vooruitlopend op een formeel wetgevingstraject al te kunnen starten met de uitvoering ervan. Anders zouden gedupeerde ouders langer op herstelmoeten wachten. De maatregelen uit deze beleidsbesluiten worden in dit wetsvoorstel gecodificeerd met terugwerkende kracht tot en met de datum waarop deze, vooruitlopend op wetgeving, in werking zijn getreden. Voor zover deze datum vóór 26 januari 2021 ligt, worden deze maatregelen eerst opgenomen in de Awir. Vervolgens worden deze bepalingen, net zoals de andere in de Awir opgenomen bepalingen betreffende de hersteloperatie toeslagen, met terugwerkende kracht tot en met 26 januari 2021 verplaatst naar de voorgestelde Wet hersteloperatie toeslagen.

Het gaat om goedkeurende beleidsbesluiten betreffende:
2.3.1 een noodvoorziening;
2.3.2 een uitbreiding van de O/GS-tegemoetkomingsregeling met situaties waarin de Belastingdienst/Toeslagen een buitengerechtelijke schuldregeling geweigerd heeft vanwege een onterechte kwalificatie opzet of grove schuld;
2.3.3 een aanvullende tegemoetkoming bij hogere werkelijke schade bij een onterechte kwalificatie opzet/grove schuld;
2.3.4. het uitbreiden van de compensatieregeling naar situaties waarin het stelsel van de kinderopvangtoeslag te hard uitpakte;
2.3.5. het toekennen van een forfaitair bedrag van € 30.000;
2.3.6. het kwijtschelden van belasting- en toeslagschulden;
2.3.7. een compensatie voor afgeloste publieke schulden; en
2.3.8. een compensatie voor gedupeerden in een wettelijk schuldentraject en buitengerechtelijke schuldregeling.

2.3.1 Noodvoorziening

Op 2 oktober 2020 is de regeling noodvoorziening kinderopvangtoeslag in werking getreden op grond waarvan de Belastingdienst/Toeslagen incidenteel een noodvoorziening kan verstrekken aan ouders die als gevolg van de problemen rondom de kinderopvangtoeslagterugvordering in een acute financiële noodsituatie verkeren en waaraan (een eerste betaling voor) compensatie of tegemoetkoming niet op korte termijn uitgekeerd kan worden.[18] Op 16 december 2020 is deze noodvoorziening uitgebreid naar gedupeerden die als gevolg van de problemen rondom de andere toeslagen in een acute financiële noodsituatie komen te verkeren.[19] De noodvoorziening, die meestal circa € 500 bedraagt, is bedoeld voor gedupeerden die geen financiële middelen hebben om bepaalde noodzakelijke uitgaven te doen. Hierbij valt te denken aan uitgaven aan schoolvoorzieningen voor kinderen of medicijnen.

2.3.2 O/GS-tegemoetkomingsregeling bij weigeren buitengerechtelijke schuldregeling

Op grond van de O/GS-tegemoetkomingsregeling, die sinds 7 juli 2020 bestaat, kan de Belastingdienst/Toeslagen een O/GS-tegemoetkoming verstrekken aan een ouder aan wie bij terugvordering van de kinderopvangtoeslag geen persoonlijke betalingsregeling is toegekend vanwege een onterechte kwalificatie opzet of grove schuld van die ouder of diens partner ten aanzien van het ontstaan van de terugvordering van kinderopvangtoeslag. De O/GS-tegemoetkomingsregeling voorziet in een vergoeding van een forfaitair percentage van 30% van het bedrag van de initiële terugvordering van de kinderopvangtoeslag (hierna: O/GS-tegemoetkoming). De O/GS-tegemoetkomingsregeling geldt alleen indien de ouder geen recht

[18] Besluit noodvoorziening kinderopvangtoeslag (Stcrt. 2020, 50964).
[19] Besluit noodvoorziening toeslagen (Stcrt. 2020, 62981 en Stcrt. 2021, 48346).

heeft op compensatie op grond van de compensatieregeling over hetzelfde berekeningsjaar. Met ingang van 4 december 2020 is de O/GS-tegemoetkomingsregeling uitgebreid naar situaties waarin de Belastingdienst/Toeslagen een verzoek om buitengerechtelijke schuldregeling heeft geweigerd op dezelfde gronden.[20]

2.3.3 Aanvullende O/GS-tegemoetkoming voor de werkelijke schade

Sinds 4 december 2020 bestaat de regeling voor een aanvullende O/GS-tegemoetkoming voor de werkelijke schade.[21] Op grond van deze regeling kan de Belastingdienst/Toeslagen een aanvullende tegemoetkoming voor werkelijk geleden schade toekennen aan een ouder die in aanmerking komt voor een OG/S-tegemoetkoming als de schade van die ouder als gevolg van het niet-toekennen van een persoonlijke betalingsregeling of het weigeren van een buitengerechtelijke schuldregeling voor de terugvordering van de kinderopvangtoeslag, hoger is dan de in de wet opgenomen forfaitaire tegemoetkoming van 30% van de terugvordering. Deze aanvullende tegemoetkoming komt bovenop die forfaitaire tegemoetkoming.

Het kan bij werkelijke schade bijvoorbeeld gaan om kosten die door de gedupeerde ouder zijn gemaakt in verband met de invordering van zijn kinderopvangtoeslagschuld die bij het toekennen van een persoonlijke betalingsregeling of van een buitengerechtelijke schuldregeling niet zouden zijn gemaakt. Een ander voorbeeld is de situatie waarin de gedupeerde ouder in totaal een hoger bedrag aan kinderopvangtoeslag heeft terugbetaald dan hij zou hebben terugbetaald als hem wel een persoonlijke betalingsregeling zou zijn toegekend of als de Belastingdienst/Toeslagen wel akkoord was gegaan met een buitengerechtelijke schuldregeling. Dit hogere bedrag behoort dan tot de werkelijke kosten, evenals de kosten voor de financiering van dit hogere bedrag, zoals betaalde rente. Een derde voorbeeld is de situatie waarin een derde aan de gedupeerde ouder bedragen in rekening heeft gebracht voor (beroepsmatig) verleende bijstand in verband met de invordering van de betreffende kinderopvangtoeslagschuld. Het kan hierbij gaan om juridische proceshandelingen die hiermee nauw verband houden. Ook kan het gaan om de betaalde bedragen aan een bijstandsverlener voor het begeleiden van de gedupeerde ouder in zijn aanvraag van de O/GS-tegemoetkoming of van een aanvullende O/GS-tegemoetkoming voor de werkelijke schade.

Een ouder kan tot en met 31 december 2023 een aanvraag indienen voor een aanvullende O/GS-tegemoetkoming voor de werkelijke schade bij de Belastingdienst/Toeslagen. Hierbij moet de ouder aannemelijk maken dat de werkelijke schade overeenkomstig het civiele schadevergoedingsrecht hoger is dan de OG/S-tegemoetkoming en in welke mate deze schade niet door de OG/S-tegemoetkoming wordt gedekt. De Belastingdienst/Toeslagen legt de aanvraag voor advies voor aan de Commissie aanvullende schadevergoeding werkelijke schade. De Belastingdienst/Toeslagen neemt vervolgens een besluit met betrekking tot de aanvullende tegemoetkoming na advies te hebben gevraagd aan de Commissie aanvullende schadevergoeding werkelijke schade
In aanvulling op de codificatie van het Besluit aanvullende tegemoetkoming werkelijke schade bij O/GS wordt in dit wetsvoorstel voorgesteld dat een ouder in bepaalde gevallen ook op een latere datum dan 31 december 2023 nog een aanvraag voor een aanvullende tegemoetkoming werkelijke schade bij O/GS kan indienen bij de Belastingdienst/Toeslagen. De mogelijkheden hiertoe worden nader toegelicht in het artikelsgewijs deel van deze memorie van toelichting.[22] Ten aanzien van aanvragen voor een aanvullende compensatie voor de werkelijke schade bij de compensatieregeling wordt eenzelfde verruiming voorgesteld.[23]

2.3.4 Uitbreiden compensatieregeling met hardheid

Ouders die zijn gedupeerd door de hardheid van het stelsel van de kinderopvangtoeslag zoals dat voor 23 oktober 2019 werd toegepast (hierna ook: hardheid of hardheid van het stelsel), hebben vergelijkbare gevolgen ondervonden als de ouders die zijn gedupeerd door het institutioneel

[20] Besluit aanvullende tegemoetkoming werkelijke schade bij O/GS (Stcrt. 2020, 63420).
[21] Besluit aanvullende tegemoetkoming werkelijke schade bij O/GS (Stcrt. 2020, 63420).
[22] Artikelsgewijze toelichting op artikel 2.1.5, achtste lid, van dit wetsvoorstel.
[23] Artikel 2.1.1, vijfde lid, van dit wetsvoorstel.

1912326 01352

vooringenomen handelen door de Belastingdienst/Toeslagen. Zij verdienen in de ogen van het kabinet ook dezelfde regeling. Daarom is met ingang van 26 januari 2021 vooruitlopend op deze wetgeving goedgekeurd dat de tegemoetkoming naar aanleiding van hardheid – met terugwerkende kracht – op dezelfde wijze wordt berekend als de compensatie bij de compensatieregeling.[24]
De compensatieregeling biedt ruimhartiger herstel. Bij de regelingen voor hardheid ontvingen gedupeerde toeslaggerechtigden enkel het bedrag dat zij meer ontvangen zouden hebben indien de toepassing van het wettelijke stelsel van de kinderopvangtoeslag niet hard had uitgepakt. De compensatieregeling compenseert de gehele terugvordering. De compensatie bevat verder een bedrag voor veronderstelde materiële schade, een bedrag voor veronderstelde immateriële schade, een bedrag voor een betaalde bestuurlijke boete, een bedrag voor terugvorderingskosten, een bedrag voor proceskosten en een rentevergoeding voor het niet uitgekeerde bedrag van de kinderopvangtoeslag. Ook kan op grond van de compensatieregeling een compensatie voor hogere werkelijke schade worden toegekend.
Met dit wetsvoorstel wordt voorgesteld de wettelijke hardheidsregeling te laten vervallen en wordt de compensatieregeling uitgebreid naar situaties waarin het stelsel van de kinderopvangtoeslag te hard uitpakte. Wel geldt als aanvullende voorwaarde dat de gedupeerde ouder in enig jaar ten minste € 1.500 aan kinderopvangtoeslag moest terugbetalen of dat de aanspraak op kinderopvangtoeslag in enig jaar met ten minste € 1.500 is verlaagd. Deze voorwaarde gold ook al voor de hardheidsregeling. De verbreding van de compensatieregeling betekent dat aan een grotere groep gedupeerde ouders de meest ruimhartige vorm van compensatie wordt geboden. De ruimere compensatieregeling geldt ook voor ouders die al een bedrag op grond van herstelregelingen voor hardheid ontvangen hebben. De Belastingdienst/Toeslagen berekent ambtshalve of deze ouders recht hebben op een aanvullend bedrag. De ouders hoeven hiervoor dus geen aanvraag in te dienen. Wel zullen deze ouders – net zoals de ouders die gedupeerd zijn door institutionele vooringenomenheid van de Belastingdienst/Toeslagen – expliciet moeten vragen om aanvullende compensatie voor de werkelijke schade als zij menen daar recht op te hebben. Ouders kunnen de compensatie voor de werkelijke schade aanvragen door middel van een formulier dat te vinden is op https://www.werkelijkeschade.nl.

2.3.5 Forfaitair bedrag van € 30.000

De Belastingdienst/Toeslagen probeert in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslag zo snel en zorgvuldig mogelijk alle gedupeerde ouders recht te doen door het vaststellen van compensaties en tegemoetkomingen. Het kabinet heeft geconcludeerd dat het echter niet mogelijk was om de compensaties en tegemoetkomingen snel vast te stellen. Om ouders eerder recht te kunnen doen en om een vereenvoudiging te bereiken voor de groep ouders die met een forfaitair bedrag van voldoende hoogte volledig gecompenseerd zijn, heeft het kabinet besloten een forfaitair bedrag van € 30.000 uit te betalen aan gedupeerde ouders die een aanvraag voor een herstelregeling hebben ingediend.[25] Het bedrag van € 30.000 is gebaseerd op een analyse dat deze € 30.000 naar verwachting voor ten minste de helft van de ouders net zo hoog is als of hoger is dan wanneer zij integraal behandeld en gecompenseerd zouden worden.

Ouders die getroffen zijn door de hardheid van het stelsel of door een onterechte kwalificatie opzet of grove schuld en een aanvraag voor een herstelregeling hebben ingediend, komen in aanmerking voor het forfaitaire bedrag indien zij in enig jaar ten minste € 1.500 aan kinderopvangtoeslag moesten terugbetalen of indien de aanspraak op kinderopvangtoeslag in enig jaar met ten minste € 1.500 is verlaagd. Dit is in lijn met de voorwaarden die voor de hardheidsregeling golden en voor de verbrede compensatieregeling voor hardheid gelden. Voor ouders die gedupeerd zijn door institutionele vooringenomenheid, geldt deze drempel van € 1.500 niet. De compensatieregeling voor gedupeerden van institutioneel vooringenomenheid kent deze drempel evenmin.

Indien beide partners van een ouderpaar een aanvraag voor herstel hebben ingediend en recht hebben op herstel, ontvangt de ouder die als eerste de aanvraag voor herstel heeft ingediend het forfaitaire bedrag. Dit is de uitwerking van het uitgangspunt uit het Besluit uitbreiding

[24] Besluit uitbreiding Catshuisregeling Kinderopvangtoeslag (Stcrt. 2021, 28304).
[25] Besluit uitbreiding Catshuisregeling Kinderopvangtoeslag (Stcrt. 2021, 28304).

1912326 01352

€ 30.000 / half jaar?

Catshuisregeling Kinderopvangtoeslag[26] dat een ouder en zijn of haar toeslagpartner in de jaren waarover herstel plaatsvindt, samen eenmaal voor het bedrag van € 30.000 in aanmerking komen, ongeacht het aantal jaren waarvoor recht op compensatie of tegemoetkoming bestaat en ongeacht of het partnerschap de gehele periode waarover herstel wordt geboden heeft geduurd. Van de ouder en de (ex-)toeslagpartner wordt verwacht dat zij, waar van toepassing, het bedrag onderling verdelen.

Het forfaitaire bedrag geldt als een forfaitaire tegemoetkoming voor de geleden schade en kan gezien worden als een voorschot op de compensaties en tegemoetkomingen uit de andere herstelregelingen voor de kinderopvangtoeslag. Voor ouders die op grond van een of meer herstelregelingen al een bedrag ontvangen hebben dat in totaal lager is dan € 30.000, wordt dit bedrag aangevuld tot € 30.000. Als een ouder bijvoorbeeld al een hardheidstegemoetkoming heeft ontvangen van € 20.000, krijgt hij nog een bedrag van € 10.000 uitbetaald. Ouders die nog geen bedrag hebben ontvangen en voldoen aan de voorwaarden van een van de herstelregelingen, ontvangen het forfaitaire bedrag van € 30.000. Dit is het minimumbedrag waar gedupeerde ouders recht op hebben. Als zij op grond van een herstelregeling recht hebben op een hoger bedrag dan € 30.000, ontvangen zij het meerdere nadat dit hogere bedrag door de Belastingdienst/Toeslagen is vastgesteld. Het forfaitaire bedrag van € 30.000 hoeft niet terugbetaald te worden als wordt vastgesteld dat de gedupeerde ouder op grond van de herstelregelingen recht heeft op een lager bedrag dan € 30.000.

wel bij ...

De ouder die zich voor herstel gemeld heeft, hoeft geen aanvraag in te dienen voor het ontvangen van het forfaitaire bedrag van € 30.000. De ouder die recht heeft op een compensatie of tegemoetkoming op grond van een herstelregeling kinderopvangtoeslag en hier voor 1 januari 2024 om heeft gevraagd, ontvangt binnen zes maanden na die aanvraag het forfaitaire bedrag.

Zoals hiervoor beschreven is het forfaitaire bedrag van € 30.000 naar verwachting voor minimaal de helft van de gedupeerde ouders net zo hoog als of hoger dan het bedrag waar zij recht op hebben op grond van de herstelregelingen voor hardheid, institutionele vooringenomenheid en onterechte kwalificatie O/GS.

2.3.6 Kwijtschelden van belasting- en toeslagschulden

en de overige publieke schulden?

De uitbetaling van het forfaitaire bedrag van € 30.000 is voor veel ouders een belangrijke stap naar herstel. Een deel van deze ouders heeft of had echter grote schulden, die (mede) zijn veroorzaakt of verergerd door problemen rondom de kinderopvangtoeslagterugvordering. Onder normale omstandigheden moeten schuldenaren hun vermogen aanwenden om hun schulden af te betalen. Vanwege de uitzonderlijke situatie, waarin deze ouders zijn geraakt door een collectief falen van alle staatsmachten, vindt het kabinet, conform de motie van het lid Omtzigt[27], dat deze ouders een schone lei verdienen en zonder schulden en met het geld dat zij krijgen in het kader van de hersteloperatie toeslagen een nieuwe start moeten kunnen maken.

Om ervoor te zorgen dat ouders na de herstelbetaling een nieuwe start kunnen maken, heeft het kabinet diverse maatregelen aangekondigd, waaronder kwijtschelding van belastingschulden en toeslagschulden.[28] Met ingang van 2 juni 2021 is vooruitlopend op wetgeving goedgekeurd dat de toeslagschulden en belastingschulden van ouders die in aanmerking komen voor een herstelregeling kinderopvangtoeslag worden kwijtgescholden.[29] Ook de toeslag- en belastingschulden van degenen die op een bepaalde peildatum de toeslagpartners van deze ouders waren, worden kwijtgescholden. Dit draagt eraan bij om als gezin die nieuwe start te kunnen maken. In de meeste gevallen is de peildatum de datum van uitbetaling van het hiervoor beschreven forfaitaire bedrag. In de artikelsgewijze toelichting wordt toegelicht welke peildatum gehanteerd wordt in gevallen waarin geen forfaitair bedrag is uitbetaald en in welke gevallen 31 december 2020 eveneens als peildatum wordt gehanteerd.

[26] Stcrt. 2021, 28304.
[27] Kamerstukken II 2020/21, 31066, nr. 729.
[28] Brief van de Staatssecretaris van Financiën van 18 januari 2021, Kamerstukken II 2020/21, 31066, nr. 773.
[29] Besluit uitbreiding Catshuisregeling Kinderopvangtoeslag (Stcrt. 2021, 28304).

Kwijtschelding of ontslag van betalingsverplichting wordt in beginsel verleend voor alle openstaande schulden die voor 1 januari 2021 zijn geformaliseerd in bijvoorbeeld een beschikking tot terugvordering van een kinderopvangtoeslag of een belastingaanslag. Daarnaast wordt kwijtschelding in beginsel ook verleend voor alle na deze datum nog te formaliseren toeslag- en belastingschulden, voor zover deze materieel betrekking hebben op de periode tot 1 januari 2021. Kwijtschelding geldt ook voor de nog verschuldigde bedragen die verband houden met (de invordering van) toeslag- en belastingschulden, zoals belopen (invorderings-)renten of kosten van invordering.

In de situatie dat de belastingschulden en de daarmee verband houdende schulden het gevolg zijn van ernstig misbruik, blijft kwijtschelding of ontslag van betalingsverplichting op grond van dit onderdeel achterwege. Hiervan is bijvoorbeeld sprake als het ontstaan of onbetaald blijven van de openstaande belastingschuld aantoonbaar te wijten is aan het opzettelijk handelen of opzettelijk nalaten van de ouder of diens toeslagpartner en in verband hiermee een vergrijpboete is opgelegd van 50% of meer van het wettelijke maximum. De openstaande boete alsmede de daarmee verband houdende belastingschuld komen dan niet voor kwijtschelding in aanmerking. Kwijtschelding van de belastingschuld vindt evenmin plaats als naar aanleiding van het ontstaan of onbetaald blijven hiervan strafrechtelijke vervolging is ingesteld.

De kwijtschelding van een toeslag- of belastingschuld wordt bij afzonderlijke beschikking vastgesteld door de Belastingdienst/Toeslagen, respectievelijk de ontvanger. De Belastingdienst/Toeslagen en de ontvanger zullen zoveel mogelijk ambtshalve kwijtschelding verlenen van de genoemde schulden; ook als het gaat om schulden die na 1 januari 2021 worden geformaliseerd en betrekking hebben op de periode tot 1 januari 2021. Mocht de kwijtschelding om wat voor reden dan ook niet ambtshalve zijn verleend, dan kan de ouder of diens partner hier alsnog om vragen. Indien er sprake is van een openstaande schuld op grond van een voorlopige aanslag, wordt deze voorlopige aanslag pas kwijtgescholden nadat de definitieve aanslag is bekendgemaakt. Immers pas nadat de definitieve aanslag bekend is gemaakt is duidelijk welk bedrag aan belasting de belastingschuldige over het betreffende belastingjaar is verschuldigd. Deze voorlopige aanslag wordt, overeenkomstig de Algemene wet inzake Rijksbelastingen, met de definitieve aanslag verrekend.[30] Wanneer blijkt dat de ouder uiteindelijk nog een bedrag verschuldigd is, zal de ontvanger zowel het bedrag van de definitieve aanslag als de daarmee samenhangende openstaande voorlopige aanslag kwijtschelden.

2.3.7 Compensatie voor afgeloste publiekrechtelijke schulden

Een deel van de gedupeerde ouders heeft al in 2019 of 2020 een compensatie of tegemoetkoming ontvangen in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslag. Op dat moment was er nog geen sprake van het kwijtschelden van publiekrechtelijke schulden. In tegenstelling tot gedupeerden die hun herstelbetaling in 2021 of later ontvangen, kunnen degenen die de herstelbetaling in 2019 of 2020 ontvangen hebben hiermee een publiekrechtelijke schuld afgelost hebben. Het gevolg daarvan is dat zij voor een lagere kwijtschelding in aanmerking komen. Hiermee zijn zij per saldo slechter af dan ouders die hun herstel pas na 2020 ontvangen. Om die reden is met ingang van 2 juni 2021, vooruitlopend op wetgeving, besloten deze ouders compensatie voor afgeloste publiekrechtelijke schulden te geven.[31] Gedupeerde ouders kunnen tot en met 31 december 2023 bij de Belastingdienst/Toeslagen een aanvraag indienen voor deze compensatie. Het bedrag van de compensatie is het bedrag van de publiekrechtelijke schulden die zijn afgelost tussen het moment van het ontvangen van de herstelbetaling en 1 januari 2021 en bedraagt maximaal het bedrag van de herstelbetaling. De gedupeerde ouder verstrekt hiervoor een overzicht van de afgeloste bedragen aan de Belastingdienst/Toeslagen.

2.3.8 Compensatie voor gedupeerden in een wettelijk schuldentraject en buitengerechtelijke schuldregeling

In de Kamerbrief van de Staatssecretaris van Financiën van 20 april 2021 is aangekondigd zo snel mogelijk te willen voorzien in een oplossing voor door de toeslagenaffaire gedupeerde ouders die

[30] Artikel 15 AWR.
[31] Besluit uitbreiding Catshuisregeling Kinderopvangtoeslag (Stcrt. 2021, 28304).

1912326 01352

zich in de wettelijke schuldsanering (Wsnp) of buitengerechtelijke schuldregeling bevinden.[32] Het Besluit compensatie gedupeerden in schuldentraject is hiertoe op 1 juni 2021 gepubliceerd.[33] Deze gedupeerde ouders worden geconfronteerd met het strakke regime van het Wsnp-traject of de buitengerechtelijke schuldregeling en leven tegen het bestaansminimum. De voorgestelde artikelen bieden een stap naar een oplossing voor de schuldenproblematiek van deze ouders. De stap volgt op het uitkeren van het forfaitaire bedrag van € 30.000, of zo veel meer als ouders aan werkelijke schade als gevolg van de toeslagenaffaire hebben geleden. Ouders die meer dan € 30.000 schade hebben geleden, kunnen deze via de Commissie werkelijke schade vergoed krijgen. Er zijn twee bepalingen in dit wetsvoorstel opgenomen. In de eerste plaats een bepaling die regelt dat op aanvraag van de bewindvoerder van een getroffen ouder in het Wnsp-traject een bedrag wordt toegekend, gelijk aan de vorderingen van erkende schuldeisers. Voor getroffen ouders in een buitengerechtelijke schuldregeling bevat het voorstel de bepaling dat de schuldbemiddelaar op aanvraag een bedrag toegekend krijgt gelijk aan de openstaande vorderingen van de gedupeerde ouder. Hiermee kunnen de schulden van de ouders in een Wsnp-traject of buitengerechtelijke schuldregeling worden afgelost en kunnen zij met de ontvangen compensatie aan een nieuwe start beginnen.

2.3.8.1 Wettelijk schuldentraject
Gewoonlijk is het formeel en correct beëindigen van een Wsnp-traject een langdurig proces. Pas na het formele opheffen van dat traject door de rechtbank is de ouder vrij van de eisen en het strikte regime. Het kabinet vindt het onacceptabel dat gedupeerde ouders nog steeds tegen een bestaansminimum leven. Daarom voorziet het wetsvoorstel erin om alle bestaande resterende (zowel publieke als private) schulden in deze trajecten te compenseren en daarmee Wsnp-bewindvoerders, gedupeerden, hun partners en hun schuldeisers een oplossing te geven voor de schulden. De uitbetaling van het bedrag ter grootte van de vorderingen van erkende schuldeisers zorgt ervoor dat de € 30.000 compensatie niet voor aflossing van die schulden behoeft te worden gebruikt, maar tot de beschikking komt van de ouder en dat ook blijft. Eerder hebben bewindvoerders reeds een garantieverklaring gekregen, waarmee de bewindvoerder vooruitlopend op dit wetsvoorstel een eerste stap richting het beëindigen van het Wsnp-traject in gang kon zetten. Het wetsvoorstel voorziet nu in een grondslag voor de bewindvoerder om daadwerkelijk aan de schuldeisers te betalen en het Wsnp-traject te beëindigen. De Belastingdienst/Toeslagen zal op verzoek van de bewindvoerder een bedrag aan de boedel betalen ter grootte van de bij hem bekende vorderingen. De bewindvoerder kan daarmee de schuldeisers betalen en het saldo van de boedelrekening komt vervolgens ten gunste van de ouder. Daarnaast zal de Belastingdienst/Toeslagen de Wsnp-bewindvoerder vergoeden ter compensatie van het geleverde werk om deze oplossing tot stand te laten komen. Het voorstel bepaalt dat schulden die voortvloeien uit een onherroepelijke veroordeling voor een of meer met name genoemde misdrijven niet worden vergoed. Als de ouder zich bijvoorbeeld schuldig gemaakt heeft aan enige vorm van fraude (oplichting) worden de schulden niet vergoed. Op deze manier wordt gewaarborgd dat de regeling ten goede komt aan de ouders voor wie die bedoeld is.

2.3.8.2 Buitengerechtelijke schuldregeling
Voor ouders in een buitengerechtelijke schuldregeling geldt net als voor ouders in een Wsnp-traject dat een oplossing op korte termijn voor iedereen alleen kan worden gegarandeerd als de Belastingdienst/Toeslagen, na het kwijtschelden van publieke schulden, de bestaande resterende vorderingen compenseert. Daarom voorziet het wetsvoorstel ook voor ouders in buitengerechtelijke schuldregelingen in een oplossing.
Het wetsvoorstel bevat voor ouders in een buitengerechtelijke schuldregeling een vergelijkbare regeling met die voor gedupeerde ouders in een Wsnp-traject. De schuldhulpverlener kan voor de ouder op verzoek van de schuldbemiddelaar een bedrag uitbetaald krijgen gelijk aan de openstaande vorderingen, als onderdeel van een buitengerechtelijke schuldregeling. Op deze manier kunnen de schulden van de ouder betaald worden en heeft hij volledige beschikking over de compensatie van € 30.000. Het voorstel bepaalt dat schulden die voortvloeien uit een onherroepelijke veroordeling voor een of meer met name genoemde misdrijven niet worden vergoed. Ook hier geldt dat als de ouder zich schuldig gemaakt heeft aan enige vorm van fraude

[32] Kamerstukken II 2021/21, 31066, nr. 812
[33] wetten.nl - Regeling - Besluit compensatie schuldentrajecten - BWBR0045191 (overheid.nl)

1912326 01352

(oplichting) de schulden niet worden vergoed. Op deze manier wordt gewaarborgd dat de regeling ten goede komt aan de ouders voor wie die bedoeld is.

2.3.9 Overneming en betaling privaatrechtelijke schulden

2.3.9.1. ~~Overnemen van~~ private schulden
Bij brief van 25 mei 2021 is door de Staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane aangekondigd dat het kabinet - naast het kwijtschelden van publieke schulden - tot een oplossing wil komen voor private schulden van gedupeerde ouders en hun toeslagpartners.[34] Private schulden zorgen er immers voor dat veel gedupeerden nog steeds te maken hebben met deurwaarders en schuldenproblematiek. Om deze gedupeerden tegemoet te komen is het Besluit betalen private schulden – vooruitlopend op wetgeving - op 28 oktober 2021 gepubliceerd.[35] Het uitgangspunt van deze regeling is dat op aanvraag van een gedupeerde tot overname van bepaalde private geldschulden wordt overgegaan. Indien schuldovername niet mogelijk blijkt, betaalt de Belastingdienst/Toeslagen het verschuldigde bedrag namens de gedupeerde ouder via een aangewezen gemeentelijke kredietbank aan de schuldeiser.

Voor alimentatieschulden waarvoor het Landelijk Bureau Invordering Ouderbijdragen (LBIO) de gemachtigde invorderaar is en voor schulden bij een zorgverzekeraar geldt echter dat het LBIO of de zorgverzekeraar ook een aanvraag kan indienen.

Schuldovername houdt in dat de opeisbare geldschuld van de gedupeerde of diens toeslagpartner overgaat op de Belastingdienst/Toeslagen. De Belastingdienst/Toeslagen treedt dus in de plaats van de gedupeerde ouder. Dit zorgt ervoor dat dat schuldeisers niet alsnog verhaal kunnen halen bij de gedupeerde of diens toeslagpartner.

De regeling wordt op grond van een mandaat van de Belastingdienst/Toeslagen uitgevoerd door Sociale Banken Nederland (SBN).

2.3.9.2 De geldschulden die in aanmerking komen voor overname
Schulden die in aanmerking komen voor overname zijn geldschulden die:
a. zijn ontstaan na 31 december 2005;
b. voor 1 juni 2021 opeisbaar waren; en
c. nog niet zijn voldaan op het tijdstip dat de aanvraag om toepassing van de regeling door de belanghebbende wordt gedaan.

Op 1 januari 2006 is het huidige toeslagenstelsel geïntroduceerd. Bepaalde schulden, vanaf die datum, komen voor overname in aanmerking. De datum 1 juni 2021, waarvoor schulden opeisbaar moeten zijn, sluit aan bij de hiervoor genoemde datum van de brief van 25 mei 2021 waarin bekend gemaakt is dat er een oplossing voor de private schuldenproblematiek zou komen. De eerste dag van de maand daaropvolgend, is gekozen als einddatum.

Een aanvraag kan in beginsel worden ingediend tot 1 januari 2024. Een gedupeerde ouder en zijn toeslagpartner kunnen meerdere aanvragen indienen, al verdient het de voorkeur alle schulden zo veel mogelijk in één aanvraag op te nemen.

Geldschulden die worden overgenomen zijn onder andere schulden die voortvloeien uit een privaatrechtelijke vordering tot betaling van een geldschuld van een schuldeiser. Deze geldschuld moet voortvloeien uit een in de normale uitoefening van een beroep of bedrijf van de schuldeiser verrichte rechtshandeling. Het moet gaan om openstaande betalingsachterstanden. Ook bijvoorbeeld de tandartsrekening wordt betaald indien de betalingstermijn daarvan is verstreken. Schulden die niet voortvloeien uit een in de normale uitoefening van een beroep of bedrijf van de schuldeiser verrichte rechtshandeling worden ook overgenomen voor zover deze zijn vastgelegd in een notariële akte. Ook schulden die voorvloeien uit alimentatieverplichtingen worden overgenomen.

[34] Kamerstukken II 2020/21, 31066, nr. 879.
[35] Staatscourant 2021, 44723.

beter uitlessen wat dit betekent!

Bij hypothecaire leningen kan het voorkomen dat na meerdere gemiste betalingen de hoofdsom van de lening opeisbaar wordt. In die situaties wordt onderscheid gemaakt tussen de opeisbare achterstallige betalingen enerzijds en de hoofdsom anderzijds. Dit betekent dat de opeisbare achterstallige betalingen wel worden overgenomen, maar de opeisbare hoofdsom niet, ook niet als deze opeisbaar is, tenzij het een restschuld betreft na verkoop van of verhaal op de verhypothekeerde zaak. Met andere woorden: de gedupeerde ouder blijft in principe schuldenaar van de resterende hoofdsom van de hypothecaire lening. De gedupeerde ouder of zijn toeslagpartner kan het maandelijkse rente- en aflossingsbedrag weer gaan betalen en zo de hypotheek verder aflossen.

Ook de bijkomende kosten van de over te nemen geldschuld worden mee overgenomen. Hieronder vallen bijvoorbeeld incassokosten ingeval sprake is van een huurachterstand of van een betalingsachterstand bij een verzekering of abonnement,

2.3.9.3 Geldschulden die niet in aanmerking komen voor overname
De resterende hoofdsom van een hypothecaire lening wordt niet overgenomen, ongeacht of die vanwege betalingsachterstanden opeisbaar is geworden, tenzij het een restschuld betreft na verkoop van of verhaal op de verhypothekeerde zaak.

Ook de resterende hoofdsommen van andere kredieten worden niet overgenomen of betaald, tenzij die vanwege betalingsachterstanden opeisbaar zijn geworden.
Te denken valt aan hoofdsommen van consumptieve kredieten, zoals persoonlijke leningen, doorlopende kredieten, negatieve saldi op betaalrekeningen, aankopen op afbetaling, private leases en huurkoop. In situaties waar ook de hoofdsom opeisbaar is geworden, door bijvoorbeeld betalingsachterstanden, wordt deze wel in zijn geheel betaald. Dit om te voorkomen dat de schuldeiser voor die opeisbare hoofdsom alsnog incassomaatregelen neemt en de gedupeerde ouder daardoor alsnog in de problemen komt.

Ook schulden die het gevolg zijn van een onrechtmatige daad zijn uitgesloten van overneming.

Wanneer de gedupeerde een geldschuld heeft bij een rechtspersoon, vennootschap onder firma, commanditaire vennootschap of maatschap, waarin hij zelf een belang heeft, wordt de schuld maar deels overgenomen.

Schulden waarvoor aan de gedupeerde al een compensatie werkelijke schade of tegemoetkoming werkelijke schade of een andere niet-forfaitaire vergoeding is toegekend, worden eveneens niet overgenomen.

passage over informele schulden opnemen?

2.3.9.4 Betalen van private zakelijke schulden
In lijn met het beleid ten aanzien van de kwijtschelding van publieke schulden is ervoor gekozen om ook schulden die voortvloeien uit de in de vorm van een eenmanszaak of een personenvennootschap gedreven onderneming, de zogenoemde zakelijke schulden, die op het privévermogen van de gedupeerde ouder dan wel zijn of haar toeslagpartner kunnen worden verhaald, mee te nemen in de oplossing van de private schulden. Het kabinet wil voorkomen dat gedupeerden door verhaal op hun privévermogen voor ondernemingsschulden alsnog persoonlijk in de problemen komen. Omdat Bbz- en Tozo-leningen voor bedrijfskapitaal gelijkenissen vertonen met private leningen, vallen ook deze leningen onder de regeling. Als de overname van een zakelijke private schuld op grond van de Europese staatssteunregels wordt gekwalificeerd als staatssteun worden er niet meer zakelijke private schulden overgenomen dan op grond van die regels is toegestaan, te weten inclusief eventuele andere staatssteun € 200.000 in drie belastingjaren.

2.3.9.5 Alimentatie en zorgverzekering
Het schuldenmoratorium beschermt de ouder en zijn toeslagpartner tijdelijk tegen de bevoegdheid van een schuldeiser om een openstaande schuld op te eisen. Dit geeft de ouder rust. Tegelijkertijd heeft dit onbedoelde neveneffecten. Het moratorium geldt namelijk voor alle schulden, waardoor een ouder of zijn toeslagpartner een eventuele (kinder)alimentatieschuld aan een ex-partner ook tijdelijk niet hoeft te voldoen. Dit betekent dat deze ex-partner de noodzakelijke kosten voor zijn of haar levensonderhoud, en dat van de kinderen, niet ontvangt. Het LBIO verwacht vanuit de

praktijkervaring dat een deel van de alimentatieplichtige burgers bewust geen gebruik zullen maken van de private schuldenregeling omdat zij de alimentatiegerechtigde de gelden niet gunnen. Het is zeer onwenselijk dat ex-partners en hun kinderen de dupe worden van het moratorium dat de gedupeerde ouder of zijn toeslagpartner juist beschermt. Daarom is in het onderhavige wetsvoorstel de bevoegdheid voor de Belastingdienst/Toeslagen opgenomen om de opeisbare schulden die voortvloeien uit alimentatieverplichtingen en waarvoor het LBIO de gemachtigde invorderaar is, te voldoen zonder aanvraag van een gedupeerde ouder of toeslagpartner, maar op aanvraag van het LBIO.
Ook acht het kabinet het wenselijk dat een opeisbare schuld van een gedupeerde op wie de wanbetalersregeling van toepassing is bij de zorgverzekeraar zonder aanvraag van de gedupeerde ouder of toeslagpartner, maar op aanvraag van de zorgverzekeraar wordt betaald.
Voor de schulden bij een zorgverzekeraar en het LBIO geldt aldus dat zowel de gedupeerde of zijn toeslagpartner zelf, als de zorgverzekeraar en het LBIO de overneming van een schuld kunnen aanvragen.

2.3.9.6 Compensatie voor afgeloste schulden
De schuldenaanpak is niet bedoeld als herstel van schade in het verleden, maar om gedupeerde ouders zo veel als mogelijk kans te bieden op een nieuwe start, waarbij de ontvangen compensatie zoveel mogelijk wordt ontzien. Schulden die al zijn betaald vallen daarmee niet onder de schuldenregeling, tenzij gedupeerde ouders hun ontvangen compensatie hebben aangewend voor het afbetalen van hun schulden. Er wordt daarom voorgesteld dat compensatie wordt verleend aan de ouder of toeslagpartner die eerst een herstelbedrag heeft ontvangen en nadien een geldschuld (gedeeltelijk) heeft betaald, welke schuld door de Belastingdienst/Toeslagen zou zijn betaald, indien deze schuld niet door de gedupeerde ouder of toeslagpartner zelf was betaald.
In aanvulling daarop geldt het volgende. Ouders die in eerste instantie een beschikking ontvangen waarin staat dat zij niet voor de Catshuisregeling in aanmerking komen, maar later alsnog gedupeerd blijken te zijn door bijvoorbeeld nieuwe inzichten bij de integrale beoordeling, hebben mogelijk in de tijd tussen de twee beschikkingen ook al geldschulden afgelost. Als de ouder of toeslagpartner in die periode een geldschuld (gedeeltelijk) heeft betaald, welke schuld door de Belastingdienst/Toeslagen zou zijn betaald, indien deze schuld niet door de gedupeerde ouder of toeslagpartner zelf was betaald, wordt ook dit bedrag gecompenseerd.

In beide gevallen bedraagt de hoogte van de compensatie het bedrag van de betaling van de schuld als hiervoor bedoeld, inclusief kosten, met als maximum het herstelbedrag dat de gedupeerde ouder heeft ontvangen.

2.4 Opzet van het wetsvoorstel

In dit wetsvoorstel worden op hoofdlijnen de volgende zaken geregeld:

1. De wetgeving in de Awir inzake de hersteloperatie toeslagen wordt vervangen door het onderhavige wetsvoorstel;
2. De beleidsbesluiten die vooruitlopend op wetgeving zijn gepubliceerd worden gecodificeerd;
3. Er worden nieuwe regelingen in de hersteloperatie toeslagen voorgesteld, zijnde:
   - de tegemoetkoming voor kinderen van de gedupeerde aanvrager van kinderopvangtoeslag of diens partner (paragraaf 3.2);
   - compensatie voor de voormalige partner van de gedupeerde aanvrager van kinderopvangtoeslag (paragraaf 3.3); en
   - compensatie/tegemoetkoming voor de gedupeerde aanvrager van kinderopvangtoeslag (paragraaf 3.4).
4. Er wordt voorgesteld om nieuw beleid van een wettelijke grondslag te voorzien, zoals de regeling voor ouders in het buitenland.

In hoofdstuk 2 van dit wetsvoorstel wordt geregeld welke personen, onder welke voorwaarden in aanmerking komen voor compensatie, tegemoetkoming of andere vergoeding. In paragraaf 2.1 is zijn de regelingen voor de gedupeerde aanvrager en diens partner van kinderopvangtoeslag opgenomen. In paragraaf2.2 wordt de tegemoetkoming voor kinderen van de gedupeerde

1912326 01352

aanvrager of partner in de kinderopvangtoeslag geregeld. Paragraaf 2.3 regelt compensatie voor de voormalige partner van een gedupeerde aanvrager of partner met betrekking tot de kinderopvangtoeslag. In paragraaf 2.4 is de regeling van de vergoeding voor de gedupeerde aanvrager van een huurtoeslag, zorgtoeslag of kindgebonden budget opgenomen.

In hoofdstuk 4 is opgenomen welke gedupeerden onder welke voorwaarden in aanmerking komen voor de kwijtschelding van bestuursrechtelijke schulden. Dit betreffen de gedupeerde aanvrager of diens partner in de kinderopvangtoeslag (paragraaf 4.1) of de voormalige partner van de gedupeerde aanvrager (paragraaf 4.2).

In hoofdstuk 5 zijn de gedupeerden opgenomen die onder bepaalden voorwaarden in aanmerking komen voor het betalen en overnemen van privaatrechtelijke schulden. In paragraaf 5.1 is de regeling voor het betalen van privaatrechtelijke schulden van de gedupeerde aanvrager in de kinderopvangtoeslag opgenomen. Paragraaf 5.2 bevat de regeling voor de gedupeerde aanvrager die in de wettelijke schuldsanering of een buitengerechtelijke schuldsanering zit. In paragraaf 5.3 is de regeling voor het betalen of overnemen van privaatrechtelijke schulden van de voormalige partner van de gedupeerde aanvrager van kinderopvangtoeslagen opgenomen. In paragraaf 5.4 is de regeling inzake de wettelijke schuldensanering en buitengerechtelijke schuldsanering van de voormalige partner van de gedupeerde aanvrager van de kinderopvangtoeslag opgenomen.

Hoofdstuk 6 van dit wetsvoorstel bevat de procedurele bepalingen inzake de hersteloperatie toeslagen en hoofdstuk 7 bevat de toelichting op de data inwerkingtreding, terugwerkende kracht en het overgangsrecht van de bepalingen in dit wetsvoorstel. In de hoofdstukken 8 tot en met 15 wordt achtereenvolgens ingegaan op de EU-aspecten, uitvoeringsaspecten, doenvermogen, administratieve lasten, budgettaire aspecten, advies en consultatie, artikel 3.1 Comptabiliteitswet 2016 en de evaluatieparagraaf.

3 Compensatie en tegemoetkoming

3.1 Compensatie en tegemoetkoming gedupeerde aanvrager kinderopvangtoeslag PM

3.2 Tegemoetkoming kind, pleegkind of voormalig pleegkind gedupeerde aanvrager kinderopvangtoeslag of partner

3.2.1. Kindregeling

Veel kinderen van gedupeerde ouders zijn als gevolg van de problemen bij de kinderopvangtoeslag in zeer problematische omstandigheden opgegroeid. De kinderen geven in gesprekken aan dat aan dat hen veel is ontnomen. Veel kinderen hebben geen onbezorgde jeugd gehad, geen normale sociale contacten kunnen opbouwen of dezelfde kansen als voor leeftijdsgenoten ontbraken. Ook geven kinderen aan dat de mogelijkheid om zelfvertrouwen op te bouwen en in jezelf te geloven ontbrak en ook was er niet de mogelijkheid om talenten te ontdekken en hobby's te ontwikkelen en erop te vertrouwen dat een goede toekomst mogelijk is.[36] Veel kinderen en (inmiddels) jongvolwassenen dragen deze last nog steeds met zich mee. Zij zijn buiten hun schuld in armoede en in een stressvolle omgeving opgegroeid. Dit heeft zelfs geleid tot het uit elkaar vallen van gezinnen en tot uithuisplaatsing van kinderen. Het kabinet betreurt dit ten zeerste. Er is niks dat deze kinderen een onbezorgde jeugd terug kan geven. Het is daarom belangrijk dat expliciet wordt erkend dat deze kinderen ten onrechte en buiten hun schuld zijn benadeeld. Het kabinet erkent dit leed ten volle.

Om erachter te komen waar de kinderen behoefte aan hebben is met een kind- en jongerenpanel onder begeleiding van de Missing Chapter Foundation gesproken. Er is gesproken met een diverse groep kinderen van 9 tot 17 jaar en met jongeren van 18 jaar en ouder. Het kabinet is de kinderen en jongeren zeer erkentelijk voor hun inbreng op dit zo ingrijpende onderwerp in hun leven. De kinderen en jongeren geven desgevraagd in hun advies aan het kabinet aan dat voor hen zowel erkenning van het leed als maatwerk nodig zijn. Zij hechten grote waarde aan specifieke

[36] Aanbevelingen; Aanpak Kindregeling 'Leven op de rit' vanuit gedupeerde kinderen en jongeren (bijlage bij Kamerstukken II 2020/21, 31066, nr. 854), p. 7.

ondersteuning voor kinderen en jongeren die daar behoefte aan hebben. Een onderdeel van een oplossing is financiële ondersteuning. Het kabinet geeft gevolg aan deze wens.[37] Het kabinet vindt het belangrijk om te blijven erkennen dat deze jonge mensen onrecht is aangedaan en dat de plicht bestaat om elk getroffen kind en elke getroffen jongere te helpen bij het opbouwen van een mooie toekomst.

De eerste erkenning vindt onder andere plaats in de vorm van een financiële tegemoetkoming. Voor de hoogte van de financiële tegemoetkoming voor kinderen en jongeren wordt aangesloten bij leeftijdscategorieën, omdat behoeften per levensfase verschillen. Deze regeling is in overleg met de kinderen en jongeren tot stand gekomen en dient als steun in de rug om vertrouwen te krijgen in de toekomst. Het betreft voor de volgende leeftijden de volgende bedragen.

Tabel 1: tegemoetkoming kindregeling

Leeftijd (in jaren)	Bedrag
0 t/m 5	€2.000
6 t/m 11	€4.000
12 t/m 14	€6.000
15 t/m 17	€8.000
18+	€10.000

De kinderen en jongeren geven aan dat er naast een financiële tegemoetkoming behoefte is aan langjarige ondersteuning op het terrein van ontwikkelkansen, traumaverwerking, schulden en huisvesting. Om deze reden wordt ondersteuning geboden aan kinderen die aangeven daaraan behoefte te hebben. Deze ondersteuning bestaat uit materiële en immateriële ondersteuning, zoals het bieden van handvatten bij het omgaan met een groot geldbedrag of het geven van hulp in moeilijke situaties, met huisvesting, bij schulden of traumaverwerking of op het terrein van ontwikkelkansen. Om dit tot stand te brengen wordt deze regeling geflankeerd door breed ondersteunend beleid voor de kinderen en jongeren.

3.2.2. Personen die in aanmerking komen voor de kindregeling

Het kabinet wil ervoor zorgen dat zoveel mogelijk kinderen die de gevolgen hebben ervaren van de problemen omtrent de kinderopvangtoeslag onder deze regeling vallen. Daarom wordt een ruime omschrijving van het begrip kind en pleegkind voorgesteld. Personen komen in aanmerking voor de kindregeling als zij op 1 januari 2005 (de datum van de start van het toeslagenstelsel) jonger dan 21 jaar waren of tussen 1 januari 2005 tot de datum van de start van het programma ([PM] zijn geboren. Er is gekozen voor de leeftijdsgrens van 21 jaar op 1 januari 2005, omdat ouders tot het 21e levensjaar nog een onderhoudsplicht hebben voor hun kinderen. Hierna wordt ingegaan op de overige voorwaarden die gelden om in aanmerking te komen voor de kindregeling. Er wordt niet getoetst of de kinderen daadwerkelijk ingeschreven stonden op het adres van de gedupeerde aanvrager. Het is namelijk goed mogelijk dat een kind, vanwege de problemen met de kinderopvangtoeslag, moest opgroeien bij een ander.

Eigen en aanverwante kinderen
De ondersteuning (zowel de financiële ondersteuning als de brede hulp) richt zich onder andere op de eigen kinderen van de gedupeerde aanvrager. Voor het begrip eigen kind is aangesloten bij de Algemene Kinderbijslagwet. Kinderen die, via de huidige toeslagpartner van de gedupeerde aanvrager, aanverwant zijn van deze aanvrager, hebben ook recht op de financiële ondersteuning. Voorwaarde hiervoor is dat deze toeslagpartner ook toeslagpartner van de gedupeerde aanvrager was op 26 januari 2021. Deze datum is de datum van inwerkingtreding van het Besluit forfaitair bedrag en verruiming compensatieregeling (Catshuisregeling). Deze voorwaarde wordt gehanteerd om anticiperend gedrag na die datum te voorkomen. Zonder deze voorwaarde zouden ook alle kinderen van de latere toeslagpartner van de gedupeerde aanvrager aanspraak maken op de tegemoetkoming, terwijl deze kinderen waarschijnlijk niets hebben meegekregen van de problematiek.

[37] Kamerstukken II 2020/21, 31066, nr. 873.

Pleegkinderen van de aanvrager of diens toeslagpartner
Gedupeerde aanvragers en hun toeslagpartners hebben en hadden ook pleegkinderen. Deze kinderen kunnen net zo goed als de eigen kinderen van de aanvrager of de toeslagpartner zijn benadeeld. Het kabinet sluit aan bij de definitie van pleegkind in de Algemene Kinderbijslagwet. Dit houdt in dat een pleegkind is een kind dat als eigen kind wordt onderhouden en opgevoed. Een pleegkind moet pleegkind van de aanvrager of diens toeslagpartner zijn geworden voor de start van het programma. Hiermee wordt ervoor gezorgd dat pleegkinderen, die de problematiek rondom de kinderopvangtoeslag aan den lijve hebben ondervonden, aanspraak kunnen maken op de tegemoetkoming. Voor voormalige pleegkinderen van de aanvrager of diens toeslagpartner geldt om dezelfde reden als hiervoor omschreven ook de eis dat zij onderdeel van het huishouden zijn geweest van de aanvrager in de periode na het eerste informatieverzoek dat uiteindelijk heeft geleid tot de terugvordering waarvoor herstel wordt geboden.

3.2.3 Wijze van toekenning van de kindregeling

De financiële tegemoetkoming wordt in beginsel ambtshalve toegekend. De Belastingdienst/Toeslagen beschikt namelijk over de gegevens van de meeste kinderen die onder de reikwijdte van de regeling vallen. De tegemoetkoming wordt binnen zes maanden na de start van het programma of na het vaststellen van de gedupeerdheid van de ouder vastgesteld. Omdat niet alle benadeelde kinderen in beeld zijn, is het ook mogelijk om te verzoeken om de tegemoetkoming. Meerderjarige kinderen kunnen zelf een aanvraag indienen. Voor minderjarige kinderen geldt dat ze vanaf twaalf jaar een aanvraag kunnen doen. De wettelijke vertegenwoordiger van het minderjarige kind kan ook namens het kind een aanvraag indienen. De aanvraag wordt gedaan tot uiterlijk één jaar na de uiterste datum om een herstelregeling aan te vragen en er wordt binnen een termijn van zes maanden en uiterlijk twaalf maanden op dit verzoek beschikt. Bezwaar en beroep staat open tegen een afwijzing van de Belastingdienst/Toeslagen. De reden dat de aanvraagtermijn langer openstaat voor de kindregeling dan voor de herstelregeling is, omdat ouders in 2024 nog als gedupeerd aangemerkt kunnen worden.

3.2.4 Geen aanvraag voor herstelregeling door gedupeerde ouder

Het is mogelijk dat een gedupeerde ouder zich niet heeft aangemeld voor een herstelregeling, waardoor het kind geen aanspraak maakt op de tegemoetkoming. Dat kan zich voordoen indien deze ouder overleden is of onduidelijk is waar hij zich bevindt ('vertrokken onbekend waarheen'), maar ook omdathij zich niet wil aanmelden. Het kabinet acht het onwenselijk dat een kind als gevolg daarvan geen recht krijgt op de tegemoetkoming.

Het kabinet stelt daarom voor dat een kind kan verzoeken om toepassing van de kindregeling als zijn ouder zich niet heeft aangemeld voor een herstelregeling. Het kind maakt hierbij aannemelijk dat zijn ouder recht zou hebben gehad op een herstelregeling. Het kind verstrekt de gegevens waarover hij redelijkerwijs kan beschikken. Het kabinet begrijpt dat er een risico bestaat dat er bewijsproblemen ontstaan, hetgeen onwenselijk wordt geacht. De Belastingdienst/Toeslagen denkt daarom in deze gevallen actief mee met het kind. Het belang van het kind acht het kabinet zwaarwegend. Dit rechtvaardigt dat de gegevens van de betrokken ouder ook zonder diens toestemming kunnen worden gebruikt voor het vaststellen van recht van het kind op ondersteuning. De privacy van de ouder wordt gewaarborgd door dataminimalisatie. De Belastingdienst/Toeslagen gaat alleen over tot een beoordeling van de gedupeerdheid van de ouder als hiervoor voldoende aanknopingspunten zijn. De ouder wordt hiervan op de hoogte gesteld. Het delen van sommige gegevens van de ouder met het kind is in sommige gevallen wel nodig. Dit is het geval bij een afwijzing, zodat voor het kind duidelijk is wat de reden is van de afwijzing. Er kan dan gedeeld worden of er een terugvordering is geweest bij diens ouder en wat de reden was van de terugvordering. Het delen van de gegevens gebeurt niet bij een evidente afwijzing (ouder heeft bijvoorbeeld geen kinderopvangtoeslag ontvangen). Als een kind aanspraak maakt op de kindregeling, kan ook de gemeente benaderd worden voor ondersteuning. Dit is van belang, omdat deze kinderen mogelijk kwetsbaar zijn.

3.2.5 Overleden kinderen

1912326 01352

Helaas zijn er ook kinderen overleden. Ook deze kinderen komen in aanmerking voor de tegemoetkoming. Het kabinet realiseert zich dat dit een kwetsbaar onderwerp is, maar de wens is om hiermee de ouders van het overleden kind en het kind zelf erkenning te geven. Als het kind zelf kinderen heeft gehad, dan komen die in aanmerking voor de tegemoetkoming. Dit zijn namelijk de erfgenamen van de overledene.

3.2.6 Peildatum leeftijd voor kindregeling

Indien een kind in aanmerking komt voor de kindregeling wordt de hoogte van de financiële tegemoetkoming bepaald door de leeftijd van het kind op 1 januari 2023. Het kabinet kiest onder andere voor een vaste peildatum, vanwege de uitvoerbaarheid. Daarnaast geeft deze datum kinderen vooraf duidelijkheid over de hoogte van de tegemoetkoming. Bovendien is het hanteren van dit peilmoment doorgaans gunstig voor degenen die ervoor in aanmerking komen. De leeftijd van de kinderen op het moment van betalen is namelijk doorgaans lager dan de leeftijd van de kinderen op het peilmoment. Dit geldt niet op het moment dat ouders zich na 1 januari 2023 aanmelden. Het kind kan dan al ouder zijn dan op het moment van de peildatum. Ter illustratie: een kind dat op 1 september 2022 zeventien jaar is en dan de tegemoetkoming ontvangt en op 1 januari 2023 achttien jaar is, ontvangt € 10.000. Een kind dat op 1 april 2023 achttien jaar is en de tegemoetkoming ontvangt, maar op 1 januari 2023 zeventien jaar is, ontvangt € 8.000.

3.2.7 Volgorde van betaling van de financiële tegemoetkoming

Voor de volgorde van betalen wordt de volgorde van betaling van de forfaitaire tegemoetkoming aan gedupeerde ouders van € 30.000 aangehouden. Kinderen van wie de ouders de forfaitaire tegemoetkoming van € 30.000 euro hebben ontvangen, ontvangen hiermee als eerste de tegemoetkoming. Ook wordt de kinderen de ruimte geboden om de betaling uit te stellen tot 31 december 2025. De reden hiervoor is dat onmiddellijke betaling van de tegemoetkoming niet goed kan uitkomen. Er wordt een uiterlijk tijdstip gehanteerd om te voorkomen dat de tegemoetkoming nooit wordt betaald. Daarnaast is het mogelijk om aan de Belastingdienst/Toeslagen te verzoeken om een versnelde procedure in het geval van een schrijnende situatie.

De kinderen hebben in hun advies aangegeven dat ze de eigen regie willen hebben over de financiële tegemoetkoming van de kindregeling. Het kabinet acht het van belang dat dit zoveel mogelijk gerealiseerd wordt. In het geval van een betaling van de tegemoetkoming aan een meerderjarige, geschiedt de betaling op een bankrekening die is aangewezen door de meerderjarige. Als er geen bankrekening is aangewezen, betaalt de Belastingdienst/Toeslagen de tegemoetkoming uit op een bij hem bekende bankrekening op naam van de meerderjarige. Aangezien de kinderen hebben aangegeven eigen regie te willen hebben over de tegemoetkoming, wordt voorgesteld om de tegemoetkoming uit te betalen op een rekening op naam van het kind. Deze bankrekening wordt aangewezen door de wettelijk vertegenwoordiger van de minderjarige. Als er geen bankrekening wordt aangegeven, wordt de tegemoetkoming betaald op een bij de Belastingdienst/Toeslagen bekende bankrekening op naam van de wettelijke vertegenwoordiger van de minderjarige. Er is hiervoor gekozen omdat het ook in het belang van het kind is dat de tegemoetkoming wordt uitbetaald. Voor de meeste minderjarige kinderen geldt dat hun wettelijk vertegenwoordiger, vaak de ouders, zeggenschap hebben over hun vermogen. Dit geldt dus ook als de tegemoetkoming wordt overgemaakt op de bankrekening van het kind. Ouders blijven dus ook bepalen in hoeverre hun minderjarige kinderen eigen regie krijgen over het geld. Het is van groot belang om uit te gaan van vertrouwen in deze ouders. Deze werkwijze kan ook tot oneigenlijk gebruik leiden. Ouders van minderjarige kinderen zouden het geld kunnen gebruiken voor doeleinden die niet in lijn zijn met de wens of de behoeften van de kinderen. Ook is vermenging mogelijk met vermogen van de ouders. Door middel van goede informatie aan de ouders en kinderen is het risico hierop deels te beperken, maar niet volledig te ondervangen.

3.3 Compensatie voormalige partner gedupeerde aanvrager kinderopvangtoeslag (gereserveerd)

3.4 Tegemoetkoming gedupeerde aanvrager huurtoeslag, zorgtoeslag of kindgebonden budget

3.4.1 Inleiding

De Adviescommissie uitvoering toeslagen (AUT) heeft de staatssecretaris van Financiën op 12 maart 2020 geadviseerd om compensatie te geven aan gedupeerden van de kinderopvangtoeslag die, net als de gedupeerden van de zogenoemde CAF 11-zaak, institutioneel vooringenomen zijn behandeld.[38] Het Combiteam Aanpak Facilitators (CAF) is opgericht door de Belastingdienst om fraude gepleegd door facilitators, zoals frauderende gastouderbureaus, aan te pakken. De Adviescommissie heeft daarnaast vijf CAF-zaken aangewezen die waarschijnlijk of mogelijk vergelijkbaar zijn met de CAF 11-zaak die niet (alleen) betrekking hebben op de kinderopvangtoeslag, maar ook op de huurtoeslag, de zorgtoeslag of het kindgebonden budget.[39] Na onderzoek door de Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen (UHT) en na een beoordeling van de Commissie van Wijzen[40] is institutionele vooringenomenheid bij deze vijf CAF-zaken geconstateerd.[41] Op 4 december 2020 heeft het toenmalige kabinet besloten om aanvragers van een huurtoeslag, zorgtoeslag of een kindgebonden budget die gedupeerd zijn doordat zij institutioneel vooringenomen zijn behandeld, tegemoet te komen. Daarnaast heeft het kabinet toen besloten om ook gedupeerden met betrekking tot deze toeslagen met een Opzet/Grove Schuld (O/GS)-label tegemoet te komen. Het kabinet achtte namelijk de kans groot dat - evenals bij de kinderopvangtoeslag - een persoonlijke betalingsregeling is geweigerd door een onterechte O/GS-label bij een terugvordering voor de huurtoeslag, de zorgtoeslag en het kindgebonden budget, omdat voor alle toeslagen hetzelfde invorderingsbeleid geldt.

Ook het huidige kabinet is van mening dat gedupeerden van onjuist overheidshandelen bij het uitkeren van toeslagen ook bij de huurtoeslag, de zorgtoeslag en het kindgebonden budget tegemoetgekomen dient te worden. Voor het herstel van vertrouwen zijn in dit wetsvoorstel de volgende herstelregelingen opgenomen voor gedupeerden bij de huurtoeslag, de zorgtoeslag en het kindgebonden budget:
- een tegemoetkoming van 130% van het bedrag van de toeslag dat is teruggevorderd of niet is toegekend bij institutionele vooringenomen behandeling; en
- een tegemoetkoming van 30% van de terugvordering bij een onterechte O/GS-label.
Verzoeken die voor een herziening in aanmerking komen, vallen niet onder deze herstelregeling en worden conform artikel 5a UR Awir herzien door de Belastingdienst/Toeslagen.

Tegemoetkoming bij institutionele vooringenomenheid
Gedupeerden met betrekking tot de huurtoeslag, de zorgtoeslag en het kindgebonden budget komen voor een tegemoetkoming in aanmerking, indien er sprake is van institutionele vooringenomen behandeling door de Belastingdienst/Toeslagen. De elementen voor de institutionele vooringenomen behandeling zijn vergelijkbaar met de compensatieregeling voor de kinderopvangtoeslag, te weten:
- het stopzetten van een toeslag zonder een voorafgaande individuele beoordeling die dit rechtvaardigde.
- het te breed uitvragen van bewijsstukken over één of meer jaren.
-een zerotolerance-onderzoek met regelmatig een tweede check wanneer bij eerste lezing geen grond voor afwijzing was gevonden.
- het niet nader uitvragen van informatie bij een gebleken tekortkoming in eerder verstrekte gegevens.
- het afwijzen van een aanvraag of het reduceren van een aanspraak op een toeslag bij de minste of geringste onregelmatigheid in de stukken.
Deze elementen worden in samenhang getoetst om te kunnen beoordelen of er sprake is geweest van institutionele vooringenomenheid. De opsomming is niet cumulatief.

---

[38] Adviescommissie uitvoering toeslagen, *eindadvies Omzien in verwondering 2,* 12 maart 2020.
[39] Adviescommissie uitvoering toeslagen, *eindadvies Omzien in verwondering 2,* 12 maart 2020.
[40] Deze commissie wordt ook wel Commissie van Onafhankelijke Deskundigen genoemd.
[41] Kamerbrief PM

De tegemoetkoming voor gedupeerden met betrekking tot een huurtoeslag, zorgtoeslag of kindgebonden budget is 130% van het bedrag van de toeslag dat is teruggevorderd of niet is toegekend, tenzij er sprake is geweest van een ernstige onregelmatigheid. Een vorm van ernstige onregelmatigheid is dat niet voldaan wordt aan bepaalde fundamentele voorwaarden om een toeslag te kunnen ontvangen, bijvoorbeeld als er geen sprake is van een kind of van het huren van een huis. Het percentage is opgebouwd uit het bedrag van de toeslag dat is teruggevorderd of niet is toegekend door vooringenomen overheidshandelen (100%) en uit een tegemoetkoming voor het leed en de schade die het gevolg zijn van dat overheidshandelen (30%). Het percentage van 30% sluit grotendeels bij het percentage dat bij de compensatie voor institutioneel vooringenomen handelen bij de kinderopvangtoeslag. Het bedrag wordt wel gecorrigeerd met eventuele verminderingen, indien het correctiebesluit in het verleden deels dan wel geheel is teruggedraaid of indien de gedupeerde de terugvordering niet heeft voldaan.

Tegemoetkoming (O/GS-label)
Gedupeerden komen voor een tegemoetkoming in aanmerking, indien zij een onterecht O/GS-label hebben gekregen bij een terugvordering van een huurtoeslag, zorgtoeslag of een kindgebonden budget. De tegemoetkoming bedraag 30% van het bedrag van de terugvordering waarvoor Belastingdienst/Toeslagen geen persoonlijke betalingsregeling heeft getroffen of een buitengerechtelijke schuldregeling heeft geweigerd vanwege een onterecht O/GS-label. Het percentage van 30% komt overeen met dat van de O/GS-tegemoetkoming die van toepassing is op de kinderopvangtoeslag en die op basis van een amendement van het lid Leijten c.s. bij de behandeling van het wetsvoorstel Wet hardheidsaanpassing Awir is geregeld.[42]

3.4.2 Toegang tot de regelingen

De groep gedupeerden bij de huurtoeslag, de zorgtoeslag en het kindgebonden budget is door Belastingdienst/Toeslagen in kaart gebracht en bestaat uit circa 22.000 gedupeerden met een O/GS-label en uit ongeveer 500 gedupeerden afkomstig uit de vijf CAF-zaken waarin institutionele vooringenomenheid is geconstateerd. Deze bekende gevallen zullen ambtshalve worden afgedaan, tenzij gedupeerden binnen zes weken afzien van een tegemoetkoming. Bij een ambtshalve toekenning wordt de tegemoetkoming, zonder een verzoek van een belanghebbende, automatisch verleend. Ambtshalve verlening kan de toekenning van tegemoetkomingen bespoedigen omdat er niet gewacht wordt op verzoeken daartoe. Ambtshalve toekenning kan daarom worden beschouwd als extra dienstverlening aan gedupeerden.

Belanghebbenden, zoals bijvoorbeeld O/GS-gedupeerden, die geen onderdeel uitmaakten van een CAF of een ander collectief onderzoek kunnen verzoeken om toetsing van hun zaak op institutionele vooringenomenheid, indien zij vermoeden dat hiervan in hun zaak mogelijk sprake is geweest. Deze aanvragen om toetsing op institutionele vooringenomenheid worden in behandeling genomen door Belastingdienst/Toeslagen, nadat de Belastingdienst/Toeslagen het ambtshalve toekennen van de tegemoetkomingen heeft afgehandeld. Op deze wijze ontvangen de reeds bekende gedupeerden eerder de tegemoetkoming waar ze recht op hebben en heeft de Belastingdienst/Toeslagen daarna de handen vrij om de binnenkomende aanvragen te behandelen.

Aanvragen om een toekenning van een tegemoetkoming moeten ingediend worden bij de Belastingdienst/Toeslagen waarbij de aanvrager de benodigde gegevens verschaft om de aanvraag te kunnen beoordelen, zoals het toeslagjaar en de toeslagsoort waarop de aanvraag betrekking heeft. Op deze wijze wordt vertraging in de uitvoering beperkt en kunnen middelen en tijd van de Belastingdienst/Toeslagen worden ingezet om verzoeken te behandelen die daadwerkelijk in aanmerking komen voor een tegemoetkoming. Naar verwachting zal een zeer kleine groep O/GS-gedupeerden in aanmerking komen voor de compensatieregeling. Uit een steekproef van de Belastingdienst/Toeslagen onder meer dan 150 gedupeerden met betrekking tot de huurtoeslag, de zorgtoeslag of het kindgebonden budget kwam namelijk naar voren dat er geen institutionele vooringenomenheid voorkomt onder de onderzochte O/GS-gedupeerden. Indien een O/GS-gedupeerde na een verzoek om beoordeeld te worden toch institutioneel vooringenomen is behandeld, ontvangt die gedupeerde 130% van het bedrag dat is teruggevorderd of niet is

[42] Kamerstukken II 2019/20, 35468, nr. 20. De OG/S-tegemoetkoming is geregeld in artikel 2.1.5 van dit wetsvoorstel.

toegekend. Dit bedrag wordt verrekend met de reeds toegekende tegemoetkoming vanwege een onterecht O/GS-label.

3.4.3 Uitbetaling

Alleen bedragen boven de € 24 worden uitbetaald. Daarbij wordt aangesloten bij de administratieve drempel die geregeld is in de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (Awir), zodat zeer lage bedragen niet worden uitgekeerd.[43] De Belastingdienst/Toeslagen keert de tegemoetkoming binnen vier weken uit op de bankrekening die bij hen bekend is.[44] Mocht de bankrekening niet bekend zijn bij de Belastingdienst/Toeslagen, dan wordt dit gevraagd aan de gedupeerde. Het kan voorkomen dat de gedupeerde de tegemoetkoming nog niet wil ontvangen, bijvoorbeeld [PM]. De gedupeerde kan dan verzoeken om de vergoeding later te ontvangen, maar niet later dan [PM].

3.4.4 Schrijnende situaties

Er kunnen twee groepen schrijnende situaties onderscheiden worden. De eerste groep betreft gedupeerden die nu in acute nood verkeren. De tweede groep betreft gedupeerden die te maken hebben gehad met gevolg- of meerschade als gevolg van de problemen met de toeslagen. Voor wat betreft de gedupeerden die in acute nood verkeren, is de noodvoorziening (PM: verwijzing paragraaf) reeds van toepassing op schrijnende situaties bij de huurtoeslag, de zorgtoeslag of het kindgebonden budget. Er zijn geen signalen dat de noodvoorziening niet toereikend is voor gedupeerden in acute nood. Verder zijn op dit moment geen schrijnende situaties bekend die alleen betrekking hebben op de huurtoeslag, de zorgtoeslag en het kindgebonden budget en waarbij sprake is van gevolg- of meerschade. Om die reden is het niet mogelijk om alvast een passende voorziening voor mogelijke schrijnende situaties op te nemen in deze regeling. Op basis van de hardheidsclausule[45] toekomstige schrijnende situaties met gevolg- of meerschade die het gevolg is van de huurtoeslag, de zorgtoeslag of het kindgebonden budget te voorzien van een oplossing. De gevolgschade bij deze toeslagen is vaak het gevolg van een terugvordering met betrekking tot de kinderopvangtoeslag die is verrekend met de huurtoeslag, de zorgtoeslag of het kindgebonden budget. In geval van gevolgschade door de kinderopvangtoeslag kunnen gedupeerden terecht bij de Commissie Werkelijke Schade.

4 Kwijtschelding bestuursrechtelijke schulden

Naast toeslag- en belastingschulden stelt het kabinet voor om overige publieke schulden kwijt te schelden. Gezien de ambitie ouders snel een nieuwe start te geven en daarmee zo goed als mogelijk te helpen schuldenvrij verder te kunnen, wordt het begrip publieke schulden ruim uitgelegd. Ouders kunnen alleen een nieuwe start maken als er een oplossing komt voor hun publieke schulden. Daarom is het uitgangspunt dat bij gedupeerden alle publieke schulden worden kwijtgescholden. Er wordt dus niet onderzocht hoe een schuld is ontstaan. Daarnaast voorkomt het vervelende vragen en onderzoeken naar het ontstaan van de schuld en de problemen rond de kinderopvangtoeslagterugvordering. Voor deze benadering geldt één uitzondering. Schulden die voortvloeien uit ernstig misbruik, nalatigheid of strafbare feiten worden niet kwijtgescholden. Hiervan is bijvoorbeeld sprake wanneer het ontstaan van een schuld aantoonbaar verwijtbaar is aan de ouder of diens toeslagpartner. Gezien de aard van (het ontstaan van) deze schulden acht het kabinet het niet wenselijk om ook deze schulden kwijt te schelden. Het kabinet wil naast toeslag- en belastingschulden ook de overige openstaande publieke schulden die zien op de periode tot en met 31 december 2020 kwijtschelden. Dit geldt ook voor vorderingen die op 1 januari 2021 nog niet zijn geformaliseerd, maar wel zien op de periode tot en met 31 december 2020.

4.1.2 Toekenning van kwijtschelding van publieke schulden

[43] AWIR, art. 14 lid 5 bepaalt dat een tegemoetkoming niet wordt toegekend indien deze minder dan €24 bedraagt.
[44] Voor de termijn van vier weken wordt aangesloten bij art. 24 lid 1 Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen.
[45] Artikel 6.10 van dit wetsvoorstel.

Net zoals bij de kwijtschelding van belasting- en toeslagschulden, hoeven belanghebbenden in principe niet om kwijtschelding van andere publieke schulden te verzoeken. Een belanghebbende heeft van rechtswege recht op kwijtschelding wanneer de Belastingdienst/Toeslagen het forfaitaire bedrag van € 30.000 toekent. Kwijtschelding wordt dan ambtshalve door de publieke instelling verleend. Indien dit ten onrechte niet meteen door de organisatie wordt gedaan, dan kan de ouder of toeslagpartner hier bij de desbetreffende uitvoeringsorganisatie alsnog om verzoeken. Die uitvoeringsinstantie willigt dat verzoek dan in.

4.1.3 Wettelijke grondslagen voor het kwijtschelden van publieke schulden

In het onderhavige wetsvoorstel worden de Provinciewet, de Gemeentewet en de Waterschapswet gewijzigd om voor provincies, gemeenten en waterschappen een grondslag te introduceren voor het kwijtschelden van publieke schulden. Dit geldt ook voor het kwijtschelden van belastingschulden door gemeenten en waterschappen voor de gemeentelijke belastingen en waterschapsbelastingen. Ook worden in het onderhavige wetsvoorstel grondslagen gecreëerd voor het kwijtschelden van schulden in het sociaal domein door het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (UWV), de Sociale verzekeringsbank (SVB) en het college van burgemeester en wethouders en kwijtschelding in verband met inburgering (hierna nader toegelicht). Tot slot worden er voor het CAK, de Wlz-uitvoerder en het college van burgemeester en wethouders in verband met de uitvoering van de wettelijke taken op het terrein van de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de Minister voor Medische zorg grondslagen in dit wetsvoorstel neergelegd. Voor de uitvoeringsorganisaties die onder de verantwoordelijkheid vallen van het Ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap bestaat al een grondslag voor het kwijtschelden in de voor die uitvoeringsorganisaties betreffende wetgeving.[46]4 Voor deze uitvoeringsorganisaties hoeft in dit wetsvoorstel dan ook niets te worden geregeld.

4.2.1 Specifieke wetgeving kwijtschelding schulden sociale zekerheids- en inburgeringswetten

Ook de openstaande schulden die onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) vallen worden kwijtgescholden. Het betreft schulden voortkomend uit werknemersverzekeringen, volksverzekeringen, sociale voorzieningen en inburgering. Bovenstaande regelingen worden uitgevoerd door het UWV, SVB, gemeenten en de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO), in mandaat namens de minister van SZW.

Dit wetsvoorstel biedt de noodzakelijke wettelijke grondslagen om de schulden, waaronder ook het afzien van terugvorderingen van onverschuldigd betaalde uitkeringen begrepen, te kunnen kwijtschelden. De bestaande kwijtscheldingsbepalingen in de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de socialezekerheidswetgeving zijn niet in alle gevallen toereikend als grondslag voor kwijtschelding. In artikel 4:94a Awb is een algemene bevoegdheid opgenomen voor bestuursorganen tot het geheel of gedeeltelijk kwijtschelden van een geldschuld indien de nadelige gevolgen van de invordering onevenredig zijn in verhouding tot de met de invordering te dienen doelen. Het artikel is alleen aan de orde als niet al op grond van een ander wettelijk voorschrift in kwijtschelding is voorzien.

Veel materiewetten in de sociale zekerheid hanteren een verwijtbaarheidscriterium en beperken de mogelijkheid om een opgelegde bestuurlijke boete kwijt te schelden, waardoor het kwijtschelden van schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslag op dit moment niet zonder meer mogelijk is, noch op grond van de materiewet noch op grond van artikel 4:94a Awb.[47] De verschillende materiewetten, behoudens de Wet inburgering, bieden via hardheidsclausules de mogelijkheid om bij dringende redenen af te zien van terugvordering van de onterecht verkregen uitkering en boete. Blijkens de totstandkomingsgeschiedenis van deze hardheidsclausules[48] en de toepassing daarvan in de praktijk gaat het bij dringende redenen om uitzonderlijke situaties die bovendien steeds op het niveau van een individuele belanghebbende en individueel besluit moeten

[46] In specifieke wetgeving of in artikel 4.94a van de Algemene wet Bestuursrecht.
[47] Zie memorie van toelichting Wijziging van de Algemene wet bestuursrecht naar aanleiding van de evaluatie van de regeling over bestuursrechtelijke geldschulden (Evaluatiewet bestuursrechtelijke geldschuldenregeling Awb), Kamerstukken II, 2019/20, 35 477, nr. 3.
[48] Kamerstukken II 2011/12, 33 207, nr. 3.

worden overwogen. Deze bepalingen lenen zich voor de socialezekerheids- en inburgeringswetgeving niet voor een generieke kwijtschelding, zoals met het kabinetsbesluit wordt voorgestaan.

Gezien het spoedeisend belang dat met kwijtschelding gemoeid is, om voor gedupeerden rust en zekerheid over hun schuldpositie te geven, heeft de minister van SZW de betrokken bestuursorganen gevraagd om te anticiperen op de grondslag voor kwijtschelding die met dit wetsvoorstel beoogd wordt. Beide Kamers zijn van het besluit tot anticiperen op de hoogte gesteld.[49] Met ingang van 1 juli 2020 zijn UWV, SVB, de colleges van burgemeester en wethouders en DUO gestart met het anticiperen op deze grondslag. Aan deze grondslag wordt dan ook terugwerkende kracht tot 1 juli 2020 verleend zodat deze kwijtschelding van een afdoende rechtsgrondslag wordt voorzien.

Gemeenten hechten aan een schuldenaanpak met een oplossing voor zowel de private als publieke schulden van gedupeerde ouders en hun toeslagpartner. Met de medeoverheden is overeenstemming bereikt over het kwijtschelden van de schulden van de ouders. Op het terrein van sociale zekerheid gaat het om schulden in het kader van de Participatiewet. Met dit wetsvoorstel en het akkoord kunnen gemeenten ook overgaan tot het kwijtschelden van schulden.

4.2.2 Verduidelijking en nadere uitgangspunten kwijtschelding schulden sociale zekerheids- en inburgeringswetten

Bij de kwijtschelding binnen de sociale zekerheids- en inburgeringswetgeving wordt aangesloten bij de algemene uitgangspunten voor het kwijtschelden van schulden van ouders die in aanmerking komen voor een herstelregeling kinderopvangtoeslag. In de socialezekerheidswetten geldt dat in de situatie dat schulden het gevolg zijn van ernstig misbruik, kwijtschelding achterwege blijft. Dit betreft situaties waarin sprake is van het schenden van de inlichtingenplicht en bovendien van grove schuld of opzet, zoals neergelegd in het Boetebesluit socialezekerheidswetten. In de sociale zekerheid wordt over het algemeen in het kader van grove schuld een boete van 75 procent opgelegd en in het kader van opzet een boete van 100 procent. Kwijtschelding blijft in deze gevallen achterwege ten aanzien van de bestuurlijke boete, alsmede ten aanzien van het bedrag aan onterecht verkregen uitkering als gevolg van de overtreding van de inlichtingenplicht: het benadelingsbedrag. Kwijtschelding van het benadelingsbedrag vindt evenmin plaats als vervolging is ingesteld op grond van het strafrecht. In de sociale zekerheid betreft dit situaties waarbij sprake is van een benadelingsbedrag van € 50.000 of hoger vanwege het schenden van de inlichtingenplicht.

De beslissing over kwijtschelding van de schulden in het kader van sociale zekerheids- en inburgeringswetten worden ambtshalve vastgesteld door respectievelijk UWV, SVB, DUO en gemeenten. De betrokkenen hoeven in principe niet te verzoeken om kwijtschelding. Zij ontvangen van de betreffende uitvoeringsorganisatie een beschikking over de kwijtschelding van de schulden.

4.2.3 Verwerking persoonsgegevens

Om uitvoering te kunnen geven aan kwijtschelding zijn de uitvoerders in de sociale zekerheid en inburgering (UWV, SVB, DUO en gemeenten) genoodzaakt persoonsgegevens te verwerken. Er zal immers moeten worden vastgesteld of een betrokkene tot de gedupeerden of diens toeslagpartner behoort en of deze schulden moeten worden kwijtgescholden. De uitvoerders beschikken niet eigenstandig over het gegeven of betrokkene en/of diens toeslagpartner tot de gedupeerden behoort. Hiertoe verstrekt de Belastingdienst/Toeslagen gegevens aan de uitvoeringsorganisaties. Om deze reden voorziet het onderhavige wetsvoorstel in grondslagen voor het verwerken van deze gegevens met als doel schulden kwijt te schelden van de groep gedupeerde ouders. Met de grondslag(en) wordt borging van adequate verwerking van persoonsgegevens beoogd en een efficiënte en slagvaardige uitvoering van het kwijtschelden van schulden. 100

4.3 Kwijtschelding gedupeerden op het terrein van het Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport

[49] Brief van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 17 juni 2021, vergaderjaar 2020/21. 31066, nr. 848.

1912326 01352

Voor de kwijtschelding van schulden van gedupeerden en hun toeslagpartner op het terrein van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) worden drie artikelen opgenomen in deze wet. Het betreft per uitvoeringsinstantie een artikel dat van die instantie alle wettelijke taken omvat waarbij een vordering kan ontstaan op een gedupeerde. Deze artikelen vormen een bijzonder regime voor de kwijtschelding van schulden van gedupeerden en hun toeslagpartner naast de bestaande kaders voor het afwikkelen van schulden op grond van de Zorgverzekeringswet, de Wet langdurige zorg, de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Jeugdwet, voor zover uiteengezet in de genoemde wetgeving. Deze tijdelijke artikelen gaan als lex specialis voor op hetgeen bij of krachtens de genoemde wetten is geregeld en zij verruimen noch beperken de reguliere mogelijkheden voor kwijtschelding, maar zien dus op deze bijzondere afgebakende groep.

5 Overneming en betaling privaatrechtelijke schulden

6 Procedurele bepalingen

7 Inwerkingtreding, terugwerking en overgangsrecht

8 EU-aspecten

9 Budgettaire aspecten

10 Uitvoering

11 Doenvermogen en administratieve lasten

12 Advies en consultatie

13 Artikel 3.1 Comptabiliteitswet

14 Evaluatie

Wanneer volgen deze?